T.C. SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

#YEREL KALKINMA HAMLESİ

GAP

GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ EYLEM PLANI 2024-2028

KATMA DEĞERLİ ÜRÜN ÜRETİMİ
YEŞİL ENERJİ
EKOTURİZM
KADIN GİRİŞİMCİLİĞİ
İKLİM AKILLI TARIM UYGULAMALARI
KIRSAL KALKINMA
SU VERİMLİLİĞİ
İSTİHTAM ODAL
ENTEGRE KAYNAK VERİMLİLİĞİ
TARIMSAL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK
YEREL KALKINMA HAMLESİ
SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM
TARIMSAL EĞİTİM VE YAYIM
TURİZMDE MARK
KOOPERATİFÇİLİK
DESTİNASYON Y
MODERN SULAMA SİS
ORGANİK TARIM
YENİLEBİLİR ENERJİ
TARIM TEKNOLOJİLERİ

"Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu, Doğu Karadeniz ve Konya Ovası'na özel olarak odaklanacağız.

Bu bölgelerimizde sulama yatırımlarını tamamlamayı, akıllı tarım uygulamalarına hızla geçmeyi, kırsal ekonomileri çeşitlendirmeyi ve turizm gelirlerini artırmayı hedefliyoruz."

30 Eylül 2024

Recep Tayyip ERDOĞAN
T.C. CUMHURBAŞKANI

ÖNSÖZ

Türkiye Yüzyılı vizyonuyla On İkinci Kalkınma Planı döneminde her bir bölgemizin refahının artırılması, refahın daha adil paylaşılması ve bölgelerimiz arasında gelişmişlik farklarının azaltılması temel amacımız olmaya devam edecektir.

Doğu Anadolu Projesi (DAP), Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP), Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) ve Konya Ovası Projesi (KOP) Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarımız ve tüm Türkiye'yi kapsayan 26 kalkınma ajansımız bölgelerimizin kalkınmasında, vatandaşlarımızın yaşam kalitesinin süratle yükseltilmesinde ve yerel kalkınma hamlemizde lokomotif olma görevlerini sürdürmektedir.

Bu kapsamda, bölgesel planlamada ilk göz ağrımız olan Güneydoğu Anadolu Projesi için önümüzdeki beş yılda modern tarım ve sulamayı, kaynak verimliliği ve turizmde markalaşmayı vizyon olarak belirledik. Sulama, hassas tarım, GAP Entegre 2.0 olarak adlandırdığımız kırsal kalkınma, turizm odaklı büyüme ve emek yoğun sanayi sektörlerine yoğunlaşarak kalkınmış bir Güneydoğu Anadolu Bölgesi için dönüşümü gerçekleştireceğiz.

Ülkemizin ve GAP Bölgesi'nin ekonomik ve sosyal olarak kalkınmasına katkı sağlayacak ve Türkiye Yüzyılı'nı gerçekleştirmemizde önemli bir rol üstlenecek olan GAP Eylem Planı'mızın hayırlı olmasını diler; hazırlığında emeği geçen herkesi tebrik ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN
T.C. CUMHURBAŞKANI

BAKAN SUNUŞU

Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, ülkemizi büyük atılımlar ve vizyon projelerle buluşturuyoruz. Türkiye Yüzyılı'nda daha büyük, daha güçlü ve müreffeh bir Türkiye'yi inşa ederken refahın ülke sathında dengeli yayılmasını temin edecek adımlarımızı kararlılıkla atıyoruz. Ülkemizi muasır medeniyetler seviyesinin de üzerine çıkarma yolculuğumuza tüm bölgelerimizi dahil ediyoruz.

Asırlar boyunca pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış, bereketli hilalin kalbinde yer alan Güneydoğu Anadolu Bölgesi de kalkınma atılımlarımızdan hak ettiği payı ziyadesiyle alıyor. Geçtiğimiz 22 yılda bölgemizi yatırım, istihdam, üretim ve ihracatla buluşturduk. Yerel ihtiyaçlara yönelik projeler geliştirerek şehirlerimizin ekonomik ve sosyal yapısını güçlendirdik. GAP Bölge Kalkınma İdaremiz eliyle, hassas tarımdan su kaynaklarının etkin yönetimine, kırsal kalkınmadan turizme kadar geniş bir yelpazede önemli projeleri hayata geçirdik. Bölge Kalkınma idaremiz son 12 yılda, GAP Bölgesi'nde sürdürülebilir büyümeyi hedefleyen 1.063 projeye toplam 7,8 milyar lira tutarında kaynak sağladı.

Yenilikçi, kapsayıcı ve uzun vadeli planlama anlayışını GAP Bölgesi'nin Türkiye Yüzyılı'nda çok boyutlu kalkınmasının reçetesi olarak değerlendiriyoruz. Bu doğrultuda hazırladığımız 2024-2028 GAP Eylem Planımız; bölgemizin sosyoekonomik dinamiklerini dikkate alarak rekabet gücünü artırmaya ve sosyal bütünleşmeyi güçlendirmeye yönelik özgün ve bütüncül bir yol haritası sunuyor.

Yoğun bir mutfak çalışmasının neticesinde hazırlanan planda, GAP Bölgesi vizyonumuzun çerçevesini "Akıllı tarım ve sulama uygulamalarıyla kaynak kullanımında verimliliği sağlayan, entegre ve sürdürülebilir kalkınma anlayışıyla turizm ve sanayinin geliştiği bir GAP Bölgesi" olarak çizdik. Sulama, Tarımda Hassas Dönüşüm, GAP Entegre 2.0, Turizm Odaklı Ekonomik Büyüme ve Emek Yoğun Sanayi Sektörlerinde Dönüşüm olmak üzere beş ana sütun belirledik. Dönüşüm programlarımız kapsamında; GAP Bölgesi'nde yüksek verim odaklı katma değerli üretimi ve kapasiteyi yükseltecek, istihdamı artıracak toplam büyüklüğü 496,2 milyar lira olan 198 projeyi hayata geçireceğiz.

Yerel Kalkınma Hamlemiz doğrultusunda; bölgemizde toplumsal refahı yükseltecek kapsayıcı ve katılımcı politikaları uygulamaya kararlılıkla devam edeceğiz. 2024-2028 GAP Eylem Planı hazırlık sürecine katkı veren tüm kurum ve kuruluşlarımıza teşekkürlerimi sunuyorum. Çalışmaların hazırlanmasında emeği geçen herkesi tebrik ediyorum.

Mehmet Fatih KACIR
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI

2024-2028 dönemini kapsayan Güneydoğu Anadolu Projesi, Doğu Anadolu Projesi, Doğu Karadeniz Projesi ve Konya Ovası Projesi Eylem Planları 641 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 23/A maddesi ile 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 8 inci maddesi uyarınca 7 Mart 2025 tarihinde Cumhurbaşkanı tarafından uygun görülerek yürürlüğe girmiştir.

İÇİNDEKİLER

1. 2024-2028 GAP EYLEM PLANININ VİZYONU VE KURGUSU 9
2. BÖLGENİN SOSYOEKONOMİK GÖRÜNÜMÜ 10
2.1 GAP Bölgesi 10
2.2 Nüfus ve Demografi 11
2.3 Bölgede Ekonomi 11
3. EYLEM PLANI HAZIRLIĞINDA POLİTİKA BELGELERİNİN ANALİZİ VE REFERANS ALINAN ÇALIŞMALAR 16
3.1 2024-2028 Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi'nde GAP Bölgesi 16
3.2 2024-2028 Bölge Planlarında GAP Bölgesi 21
3.3 Referans Alınan Diğer Politika Belgeleri ve Çalışmalar 23
4. EYLEM PLANI KAPSAMINDA UYGULANACAK ÖNCELİKLİ DÖNÜŞÜM PROGRAMLARI 25
4.1 ÖDÖP 1: Sulama Programı 25
4.2 ÖDÖP 2: Tarımda Hassas Dönüşüm Programı 28
4.3 ÖDÖP 3: GAP Entegre 2.0 Programı 32
4.4 ÖDÖP 4: Turizm Odaklı Ekonomik Büyüme Programı 36
4.5 ÖDÖP 5: Emek Yoğun Sanayi Sektörlerinde Dönüşüm Programı 40
5. EYLEM PLANI KAPSAMINDAKİ PROJELER 42
6. EYLEM PLANI ÖZET BÜTÇESİ 44
7. EYLEM PLANININ KOORDİNASYONU VE UYGULANMASI 46
8. EYLEM PLANININ İZLENMESİ 47
9. EYLEM PLANININ İLETİŞİMİ 48
EK: 2024-2028 GAP EYLEM PLANI KAPSAMINDAKİ PROJELER 49

TABLOLAR

Tablo 1: GAP İlleri SEGE Sıralamaları 11
Tablo 2: Yıllara Göre GAP Bölgesi, GAP İlleri ve Türkiye Kişi Başı GSYH (TL) 12
Tablo 3: GAP Bölgesi İl Bazında İhracat ve İthalat Değerleri 13
Tablo 4: GAP Eylem Planı Sulama İstatistikleri 27
Tablo 5: Sulama Programı Göstergeleri 28
Tablo 6: Hassas Dönüşüm Programı Göstergeleri 32
Tablo 7: GAP Entegre 2.0 Programı Göstergeleri 35
Tablo 8: Turizm Odaklı Ekonomik Büyüme Programı Göstergeleri 40
Tablo 9: Emek Yoğun Sanayi Sektörlerinde Dönüşüm Programı Göstergeleri 41
Tablo 10: GAP Eylem Planı 2024-2028 Özet Bütçe Tablosu 44

ŞEKİLLER

Şekil 1: Düzey-2 Sınıflamasına Göre GAP Bölgesi 10
Şekil 2: BGUS Mekânsal Tipoloji 17
Şekil 3: GAP İllerinin BGUS Tipolojisi 17

GRAFİKLER

Grafik 1: İktisadi Faaliyet Kollarına Göre GSYH (bin TL) 12
Grafik 2: Bölgede Üretilen Bitkisel Ürünlerin Türkiye Geneline Oranları (2023, yüzde) 14

KISALTMALAR

AR-GE	Araştırma-Geliştirme
BGUS	Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi
BM	Birleşmiş Milletler
BOTAŞ	Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş.
DSİ	Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
EKK	Ekonomi Koordinasyon Kurulu
GAP	Güneydoğu Anadolu Projesi
İHA	İnsansız Hava Aracı
ÖDÖP	Öncelikli Dönüşüm Programı
GSKD	Gayri Safi Katma Değer
GSYH	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
GES	Güneş Enerjisi Santrali
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
SEGE	Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması
STK	Sivil Toplum Kuruluşları
TAGEM	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
TCDD	Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları
TÜRKSAT	Türkiye Uydu ve Uzay Sistemleri İşletme A.Ş.
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TPAO	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
YER-SİS	Kentsel ve Kırsal Yerleşim Sistemleri

1. 2024-2028 GAP EYLEM PLANININ VİZYONU VE KURGUSU

2024-2028 yıllarını kapsayan GAP Eylem Planı, bölgenin ekonomik potansiyeli ile birlikte yapısal darboğazlarını da göz önüne alarak sürdürülebilir, kapsayıcı ve ulusal refaha azami katkı verecek bir anlayışla Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi 2024-2028 ile uyumlu ve bölge için belirlenen kalkınma vizyonu doğrultusunda hazırlanmıştır. Buna göre GAP Eylem Planı'nın vizyonu: "Akıllı tarım ve sulama uygulamalarıyla kaynak kullanımında verimliliği sağlayan, entegre ve sürdürülebilir kalkınma anlayışıyla turizm ve sanayinin geliştiği bir GAP Bölgesi" şeklinde belirlenmiştir.

GAP Eylem Planı bölge illerindeki yatırımların planlama, programlama, projelendirme, takip ve uygulamasının koordinasyonu amacıyla belirlenen vizyon çerçevesinde; nitelik, kapsam ve uygulayıcı kuruluş açısından bizatihi bölgeye özgü; bölgeyi önceleyen ve bölgesel kalkınmayı tetikleyici niteliği ağır basan kamu yatırımları ve projelerden oluşmakta; özel sektör yatırımlarına yön göstermektedir.

Bu perspektifle bölgenin ekonomik yapısında dönüşüm gerçekleştirilmesi amacıyla aşağıdaki Öncelikli Dönüşüm Programları (ÖDÖP) oluşturulmuştur. Öncelikli dönüşüm programlarında bölgede gelirin ve istihdamın iklim-akıllı perspektifle artırılması temel yaklaşımdır. Özellikle tarım ve kırsal kalkınma ile sulama ve turizm altyapısına yönelik projelerde gelirin artırılmasına, istihdam düzeyinin yükseltilmesine, ekonomik faaliyetlerin iklime duyarlı hale getirilmesine öncelik verilecektir.

GAP Eylem Planı'nın ÖDÖP'leri;

1- Sulama Programı
2- Tarımda Hassas Dönüşüm Programı
3- GAP Entegre 2.0 Programı
4- Turizm Odaklı Ekonomik Büyüme Programı
5- Emek Yoğun Sanayi Sektörlerinde Dönüşüm Programı'dır

Belirlenen vizyon, perspektif ve ÖDÖP'ler dikkate alınarak 2024-2028 döneminde GAP Eylem Planı'nda yatırımlar, projeler ve faaliyetler şu üç temel eksende ele alınmaktadır:

- Bölgenin kalkınma vizyonu çerçevesinde ve ÖDÖP'ler kapsamında bütün kamu kurum ve kuruluşları ile GAP Bölge Kalkınma İdaresi tarafından yapılacak yatırımlar ve desteklenecek faaliyetler,
- Bölgenin kalkınmasında önem teşkil ettiği değerlendirilen, bölgenin kalkınmasını tetikleyici etkiye sahip, takibi gerekli görülen bütün kamu kurum ve kuruluşlarının büyük ölçekli altyapı yatırımları,
- Kalkınmayı tamamlayıcı niteliği haiz, bölgede kapsayıcı kalkınmaya hizmet edeceği değerlendirilen ve genellikle dar bir yörede, havzada veya alt bölgede etkiler doğurması beklenen bütün kamu kurum ve kuruluşlarının küçük ölçekli yatırımları.

2. BÖLGENİN SOSYOEKONOMİK GÖRÜNÜMÜ

2.1. GAP Bölgesi

Güneydoğu Anadolu Bölgesi, 76.014 km^2 alan ile Türkiye toplam yüz ölçümünün yüzde 9,7'sini oluşturmaktadır. GAP Bölgesi, Fırat-Dicle Havzası ile Yukarı Mezopotamya ovalarında yer alan 9 ili (Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak) kapsamakta olup bölgede 82 ilçe, 1.403 köy ve 4 büyükşehir belediyesi bulunmaktadır.

Şekil 1: Düzey-2 Sınıflamasına Göre GAP Bölgesi

Türkiye geneliyle kıyaslandığında bölge illeri görece az gelişmiş özellik göstermektedir. Bölge, heterojen yapısıyla bölgelerarası olduğu kadar bölge içi gelişmişlik farklarını da barındırmaktadır. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından 2019 yılında yayımlanan "İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (İl SEGE-2017)" demografi, istihdam, eğitim, sağlık, rekabetçi ve yenilikçi kapasite, mali, erişilebilirlik ve yaşam kalitesi başlıklarında 52 değişken ile değerlendirilerek illerin göreceli sıralamaları ve kademeleri belirlenmiştir. Tablo 1'de bölgenin il ve ilçe bazında SEGE sıralamaları ve durumu ortaya konulmuştur. Buna göre ülke genelindeki 81 il içerisinde GAP Bölgesi'nde yer alan iller genel itibarıyla son sıralardadır. Sıralamaya göre son 15'te bölgeden 6 il yer almaktadır. GAP Bölgesi'nde Gaziantep ili üçüncü, Kilis ili beşinci kademede yer alırken diğer 7 il ise en son kademe olan altıncı kademede yer almaktadır. Bölge, ilçe bazında ele alındığında Gaziantep Şehitkâmil ilçesi birinci kademede yer almakla birlikte Gaziantep'te Şahinbey, Diyarbakır'da Yenişehir ve Şanlıurfa'da Karaköprü ilçeleri ikinci kademede yer almaktadır.

Tablo 1: GAP İlleri SEGE Sıralamaları

İller	İl Sıralaması		İlçe Sıralaması			
	SEGE-2011	SEGE-2017	En Ön Sırada Gelen İlçe	SEGE-2022 Sıralaması	En Son Sırada Gelen İlçe	SEGE-2022 Sıralaması
Adıyaman	66	66	Merkez	215	Gerger	971
Batman	70	72	Merkez	245	Sason	925
Diyarbakır	67	68	Kayapınar	150	Hazro	970
Gaziantep	30	30	Şehitkâmil	31	Yavuzeli	922
Kilis	63	62	Merkez	279	Musabeyli	959
Mardin	74	74	Artuklu	259	Savur	953
Siirt	77	75	Merkez	313	Pervari	972
Şanlıurfa	73	73	Karaköprü	232	Harran	973
Şırnak	78	81	Merkez	514	Güçlükonak	900

Kaynak: İl SEGE-2011, İl SEGE-2017, İlçe SEGE-2022.

2.2 Nüfus ve Demografi

2023 yılı verileriyle GAP Bölgesi'nin nüfusu 9.410.624 kişi olup Türkiye nüfusunun yüzde 11,02'sini oluşturmaktadır. GAP Bölgesi, İstanbul hariç tutulduğunda en yüksek genç nüfusa sahip bölgedir. Birleşmiş Milletler (BM) tanımına göre 15-24 yaş grubunu içeren "genç nüfus" oranı GAP Bölgesi'nde yüzde 18,2 iken Türkiye'de bu oran yüzde 15,1'dir. GAP Bölgesi, diğer bölgeler ile kıyaslandığında 0-14 yaş grubu nüfus oranının en yüksek olduğu bölge konumundadır. Bölgede 0-14 yaş nüfus oranı yüzde 32,3 iken, bu oran Türkiye'de yüzde 21,4'tür.

2.3 Bölgede Ekonomi

GAP Bölgesi'ndeki bütün illerde kişi başına düşen GSYH Türkiye ortalamasının oldukça altındadır (Tablo 2). Bölgede kişi başı GSYH ortalama 2013 yılında Türkiye ortalamasının yüzde 51'ine denk gelirken; 2023 yılında bu oran yüzde 52,3 düzeyine yükselmiştir. Bölgedeki ihracatın büyük kısmını gerçekleştiren Gaziantep, bölgede kişi başına GSYH'nin en yüksek olduğu ildir. Kişi başına GSYH'nin en düşük olduğu il ise Şanlıurfa'dır. 2023 yılında Gaziantep'te kişi başına düşen GSYH'nin Türkiye kişi başına düşen GSYH'ye oranı yaklaşık olarak yüzde 75 iken Şanlıurfa için bu oran yüzde 37,5 düzeyindedir.

Tablo 2: Yıllara Göre GAP Bölgesi, GAP İlleri ve Türkiye Kişi Başı GSYH (TL)

(2024 fiyatlarıyla, TL)

İller	2013	2018	2023
Adıyaman	10.613	19.926	154.203
Batman	10.980	20.665	137.793
Diyarbakır	12.077	20.343	135.358
Gaziantep	16.412	32.605	232.100
Kilis	12.948	24.702	210.902
Mardin	12.108	25.309	169.974
Siirt	11.920	20.064	157.447
Şanlıurfa	9.133	15.012	116.767
Şırnak	11.619	23.347	177.490
GAP Bölgesi	12.208	22.635	162.556
Türkiye	**23.946**	**46.202**	**311.110**

Kaynak: TÜİK

Bölgedeki ekonomik faaliyetlerin sektörel dağılımına bakıldığında Türkiye ortalamasına göre farklılıklar görülmektedir. GSKD'nin sektörel payına göre bölgede tarımın payı yüzde 14 ile Türkiye ortalaması olan yüzde 7'nin çok üzerindedir. Sanayinin sektörel payı Türkiye ortalaması olan yüzde 32 ile paralellik göstermekteyken, hizmetler sektörü payında bölge Türkiye ortalamasının altında kalmaktadır. Grafik 1'de iktisadi faaliyet kollarına göre 2023 yılına ait GSYH verileri verilmektedir. Buna göre sanayi ve hizmetler sektöründe Gaziantep ili ön sırada yer alırken, tarım sektöründe Şanlıurfa ön plana çıkmaktadır. Tarım sektöründe Şanlıurfa'nın ön sırada yer almasında sulamaya açılan alanların artmasının önemli bir payı bulunmaktadır. Şanlıurfa'nın tarımda yüksek katma değerli ürünleri yetiştirip ihracata dayalı bir politika izlemesi ilin ve bölgenin GSYH'sinin artmasına katkı sağlayacaktır.

Grafik 1: İktisadi Faaliyet Kollarına Göre GSYH (bin TL)

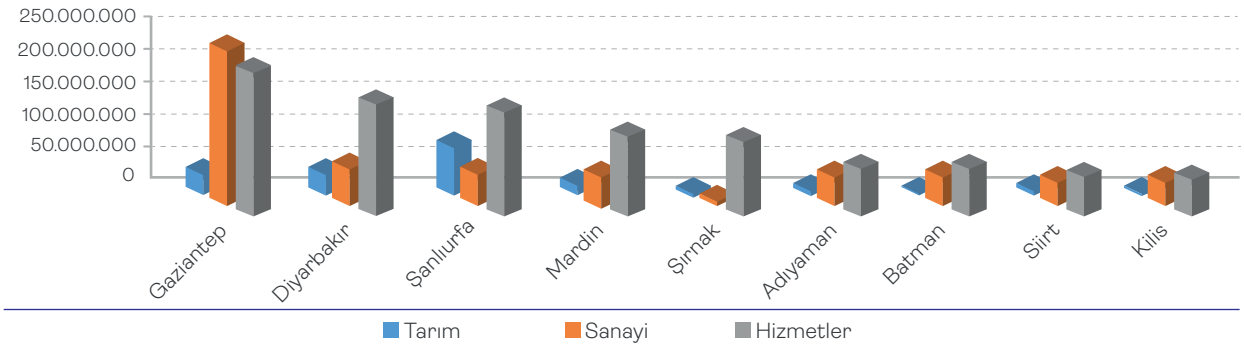

Kaynak: TÜİK, 2023

Tablo 3'te yer alan ihracat göstergelerine bakıldığında bölge ihracatının Türkiye toplam ihracatındaki payı 2013 yılında yüzde 6,15 iken, 2023 yılında bu oran yüzde 5,3'e düşmüştür. Bunda sınır ötesinde yaşanan istikrarsızlığın sonucu olarak bölgedeki üreticilerin pazarlarını çeşitlendirememesinin önemli etkisi olduğu düşünülmektedir. Bölge illerinin ihracat performansı değerlendirildiğinde; ülke ihracatının yüzde 4,1'ini, bölgeden yapılan ihracatın yüzde 76,8'ini Gaziantep ili tek başına gerçekleştirmiştir. Bölgenin diğer 8 ilinin ülke ihracatındaki toplam payı ancak yüzde 1,2 düzeyinde olmuştur. Bu durum bölgenin özellikle rekabetçi ve yenilikçi kapasitesinin kısıtlı olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla bölge ihracatının Gaziantep dışındaki illere yayılması yönünde projelerin hayata geçirilmesi ve özel sektörün bu yönde teşvik edilmesine yönelik desteklerin artırılması gerekmektedir.

Tablo 3: GAP Bölgesi İl Bazında İhracat ve İthalat Değerleri

(Bin ABD Doları)

İller	2013		2018		2023	
	İhracat	İthalat	İhracat	İthalat	İhracat	İthalat
Adıyaman	97.590	44.037	80.398	41.835	64.732	54.860
Batman	44.583	45.338	38.976	70.370	450.678	1.269.225
Diyarbakır	280.808	116.223	210.998	81.671	331.160	151.089
Gaziantep	6.515.194	5.608.041	6.872.019	4.881.807	10.490.403	7.085.508
Kilis	25.974	24.736	81.178	176.848	122.458	63.886
Mardin	1.074.721	152.445	869.968	225.640	1.089.010	247.352
Siirt	9.829	7.451	19.261	50.226	41.424	34.854
Şanlıurfa	215.028	218.626	160.576	153.141	350.180	345.340
Şırnak	1.071.130	130.645	351.794	19.776	720.305	82.275
GAP	**9.334.858**	**6.347.543**	**8.685.172**	**5.701.318**	**13.660.349**	**9.334.389**
Türkiye	**151.802.637**	**251.661.250**	**167.920.613**	**223.047.094**	**255.627.429**	**361.966.913**
GAP/Türkiye (%)	**6,15**	**2,52**	**5,2**	**2,6**	**5,3**	**2,6**

Kaynak: TÜİK

Sektörel pay bakımından Türkiye ortalamasının üzerinde tarımsal faaliyeti bulunan Güneydoğu Anadolu Bölgesi, sahip olduğu su ve toprak potansiyeli nedeniyle "Bereketli Hilal" olarak adlandırılmaktadır. Türkiye'de sulanabilir alanların yüzde 20'si GAP Bölgesi'nde yer almaktadır. Aynı zamanda Fırat-Dicle su havzalarını içinde barındıran bölge, Türkiye su potansiyelinin yüzde 28'ine sahiptir. GAP Bölgesi'nde işlenen tarım alanı ve uzun ömürlü bitkilerin alanı 2,9 milyon dekardır. Bu alanın yüzde 78,1'i işlenen tarım alanıdır. GAP Bölgesi'nde işlenen tarım alanının ülke geneline oranı yüzde 11,5 iken, uzun ömürlü bitkilerin alanının ülke geneline oranı ise yüzde 17,8'dir. Grafik 2'de bölgede üretilen bitkisel ürünlerin Türkiye içindeki payı verilmektedir.

Grafik 2: Bölgede Üretilen Bitkisel Ürünlerin Türkiye Geneline Oranları (2023, yüzde)

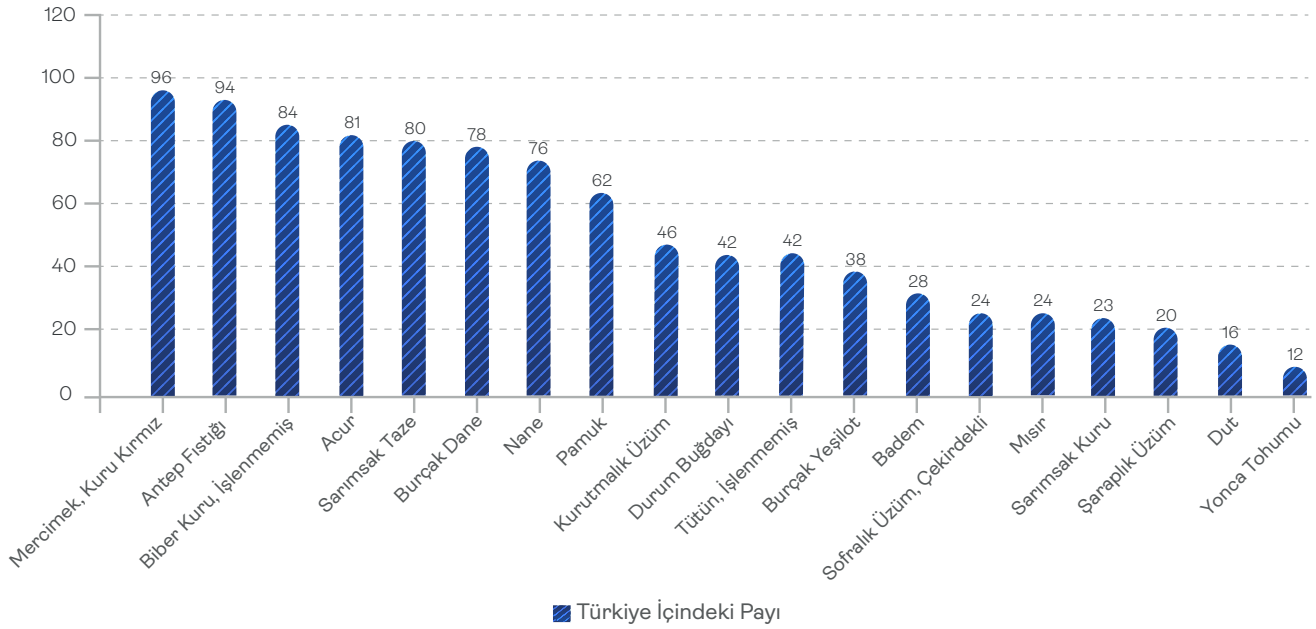

Kaynak: TÜİK

GAP Bölgesi özellikle kırmızı mercimek, Antep fıstığı, biber, sarımsak, nane, pamuk, üzüm ve buğday üretiminde öne çıkmaktadır. Türkiye'de üretilen kırmızı mercimeğin yüzde 96'sı, Antep fıstığının yüzde 94'ü, biberin yüzde 84'ü, sarımsağın yüzde 80'i, nanenin yüzde 76'sı, pamuğun yüzde 62'si, üzümün yüzde 46'sı ve buğdayın yüzde 42'si Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde üretilmektedir. Buna karşılık bölgenin tarımsal GSKD'sinin Türkiye içindeki payı yüzde 11,74'tür. Bu rakamlar, GAP Bölgesi'nde tarım alanı potansiyeli ve üretim kapasitesi olmasına rağmen yüksek katma değerli ürün üretimi gerçekleştirilmediğine işaret etmektedir. Bu anlamda bölgede tarım sektörünün daha rekabetçi bir düzeye ulaşması ve bunun için gerekli olan beşerî ve kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi gerekmektedir.

Tarımsal üretimin verimliliği ve çevresel sürdürülebilirliği açısından bölgede enerji verimliliği ve tüketilen enerjinin türü önemli hale gelmektedir. Türkiye'de tarımsal sulamada enerji tüketimi 12.822.062 MWh iken, GAP Bölgesi'nde bu tüketim miktarı 5.868.832 MWh'dır. Buna göre GAP Bölgesi'nde tarımsal sulamada kullanılan enerji tüketimi Türkiye'de tarımsal sulamada kullanılan enerji miktarının yüzde 45,8'i düzeyindedir. Diğer bölgelerle kıyaslandığında 5,9 milyon MWh ile en fazla tüketimin gerçekleştiği bölge GAP Bölgesi'dir. Diğer taraftan Türkiye'deki enerji tüketiminin yüzde 8,7'si GAP Bölgesi'ndedir. Fakat bölgede kayıp kaçak elektrik tüketimi oranı dikkat çekici düzeydedir. Kayıp kaçak elektrik tüketimi oranı Türkiye'de yüzde 6,6 iken, GAP Bölgesi'nde yaklaşık olarak yüzde 50'dir.

Tarımla beraber bölge turizmde de önemli bir potansiyele sahiptir ve son yıllarda dikkate değer ivme yakalamıştır. Tarih öncesi çağlardan günümüze kadar birçok medeniyete ev sahipliği yapan Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Mezopotamya topraklarına yerleşen uygarlıklardan kalan tarihi eserler ve

arkeolojik kalıntılar 2000'li yıllarla birlikte Türkiye'de ve dünyada dikkat çekmiş ve turizmin de yükselen değerlerinden biri olmuştur. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde üç, UNESCO Dünya Geçici Miras Listesi'nde ise on alan yer almaktadır. GAP Bölgesi, doğal güzelliklerinin yanı sıra çok sayıda kültürel varlığa da sahip olmasına rağmen turizm altyapısındaki yetersizlikler nedeniyle turizmden sağladığı ekonomik gelir potansiyelinin altında kalmaktadır. Bölgenin gelişmesine paralel olarak turizm sektöründe alınan tedbirler, sağlanan teşvikler ve uygulanan politikalar ile yeni turistik tesisler inşa edilmiş, değişen tüketici taleplerine cevap verecek turizm altyapısı oluşturulmaya başlanmıştır. Bu adımlar bölgenin turizm göstergelerine yansımış ancak ülke geneli içindeki değişim oranı düşük düzeyde kalmıştır. Tesis sayısı, tesise geliş sayısı, ortalama kalış süresi gibi turizm göstergelerine bakıldığında potansiyelin tam anlamıyla değerlendirilemediği görülmektedir. Türkiye'de ortalama kalış süresi 2,6 iken bu oran GAP Bölgesi'nde 1,7'dir. GAP Bölgesi'nde tesise geliş sayısı Türkiye'nin yüzde 3,1'i, geceleme sayısı ise Türkiye'nin yalnızca yüzde 2'sidir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin sosyoekonomik durumunu açıklayan temel göstergeler ele alındığında bölgede var olan altyapı yetersizliği, istihdam sorunu, fırsat eşitsizliği, rekabet gücünün düşük olması gibi nedenler, bölgeye yapılacak kamu yatırımlarının ve sağlanacak teşviklerin önemini ortaya koymakta ve bu kapsamda öncelikli dönüşüm alanlarına odaklanılması ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır.

3. EYLEM PLANI HAZIRLIĞINDA POLİTİKA BELGELERİNİN ANALİZİ VE REFERANS ALINAN ÇALIŞMALAR

2024-2028 GAP Eylem Planı, On İkinci Kalkınma Planı'nın başta bölgesel gelişme vizyonu, politikası ve buna ilişkin tedbirleri olmak üzere; Plan'daki diğer sektörel amaçlar gözetilerek hazırlanmıştır. Bunun yanı sıra GAP Eylem Planı'nın esas çerçevesini 2024-2028 Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS) oluşturmaktadır. GAP Bölgesi kapsamında yer alan ve BGUS'a dayanılarak hazırlanan TRC1, TRC2 ve TRC3 bölge planları GAP Eylem Planı'nın ortaya çıkmasında en büyük katkıyı sağlamıştır.

3.1. 2024-2028 Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi'nde GAP Bölgesi

Bölgelerin potansiyellerinin azami seviyede değerlendirilmesi ve rekabet güçlerinin artırılması, sosyal ve ekonomik yönden dengeli bir mekânsal yerleşim yapısının sağlanması, bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılması ve tüm bölgelerin ulusal kalkınmaya katkısının en üst seviyeye çıkarılması amacıyla ülkemizin bölgesel kalkınma politikalarının temel çerçevesini çizen 2024-2028 BGUS 16/12/2024 tarih ve 9253 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından 2021 yılında yayımlanan YER-SİS ve SEGE başta olmak üzere ilgili tüm politika dokümanları ve araştırmalardan faydalanılarak; resmi istatistiklerin yanında idari kayıtlardan elde edilen geniş ve olabildiğince güncel bir veri seti kullanılarak çok çeşitli ve bilimsel sosyoekonomik analizler içeren; ilgili tüm paydaşlarla katılımcı bir süreçle hazırlanan BGUS, GAP Eylem Planı çalışmalarında On İkinci Kalkınma Planı ile birlikte en temel referans politika belgesi olmuştur.

BGUS'un vizyonu; "Küresel rekabette söz sahibi, refah düzeyi yüksek ve dirençli bölgeleriyle, yerel dinamiklerini kullanarak topyekûn kalkınmış bir Türkiye" olarak belirlenmiştir. Bu vizyon kapsamında; "bölgelerin küresel ekonomik entegrasyonunun güçlendirilmesi, bölgelerin rekabet edebilirliklerinin artırılması, bölgeler arası ekonomik ve sosyal yakınsamanın sağlanması ve afet sonrası ekonomik ve sosyal toparlanmanın sağlanması" stratejik amaçları geliştirilmiştir.

BGUS'ta ayrıca, vizyon ve stratejik amaçların hayata geçirilmesine yönelik bir mekânsal yaklaşım geliştirilmiştir. BGUS mekânsal yaklaşımında bölgesel gelişme stratejileri; vizyon ve stratejik amaçlar dikkate alınarak oluşturulan bir tipoloji çerçevesinde ele alınmıştır. YER-SİS ve SEGE ile birlikte üretim yapısı, gelir düzeyi, ihracat, istihdam ve nüfus gibi bölgesel kalkınmada öne çıkan otuzu aşkın gösterge kullanılarak geliştirilen mekânsal tipolojiye göre iller dokuz ayrı kategoride sınıflandırılmıştır (Şekil 2) ve her bir tipoloji için farklı mekânsal stratejiler belirlenmiştir.

Şekil 2: BGUS Mekânsal Tipoloji

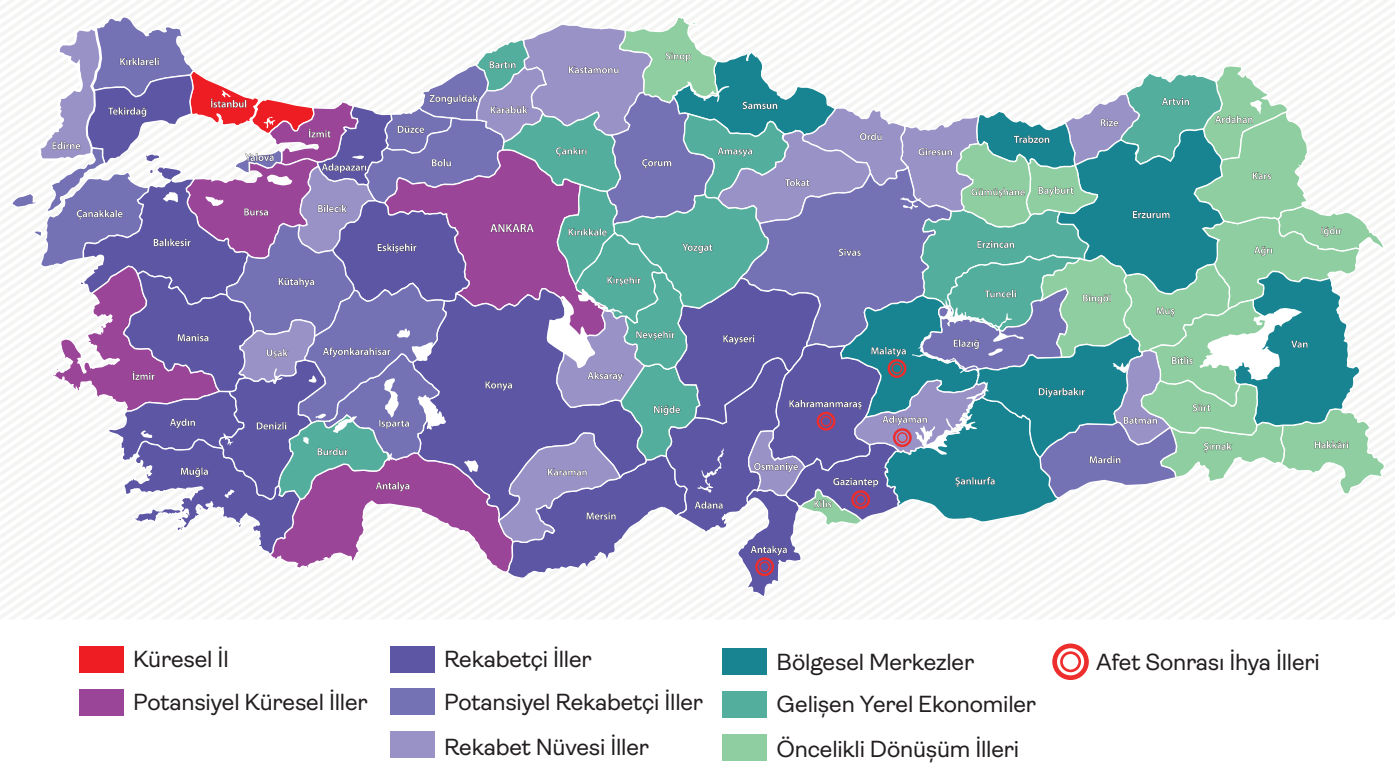

Kaynak: 2024-2028 Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi

Söz konusu mekânsal tipoloji GAP illeri açısından değerlendirildiğinde GAP Bölgesi'nde bir rekabetçi il, iki bölgesel merkez, bir potansiyel rekabetçi il, iki rekabet nüvesi il ve üç öncelikli dönüşüm ili bulunduğu ve GAP bölgesinin sosyoekonomik gelişmişlik bakımından önemli bir potansiyele sahip olduğu görülmektedir (Şekil 3).

Şekil 3: GAP İllerinin BGUS Tipolojisi

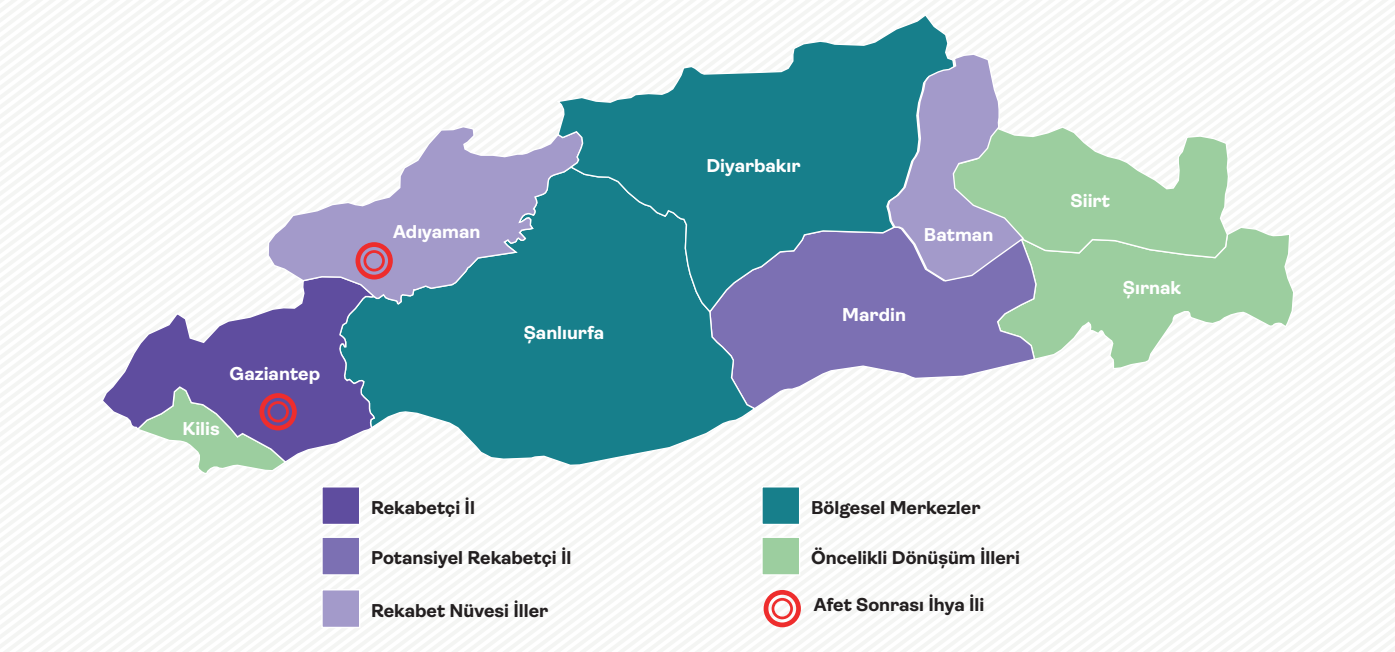

Kaynak: 2024-2028 Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi

GAP illerinden sadece Gaziantep'in içerisinde yer aldığı rekabetçi iller; gelir düzeyi, sanayi ve hizmetler sektörü üretimi, ihracat, teknoloji düzeyi, girişimcilik ve beşerî sermaye gibi hususlar bakımından öne çıkan iller olarak tanımlanmıştır. Bu iller için mekânsal amaç; "rekabetçi illerin orta-yüksek ve yüksek teknolojili üretim ve ihracatının artırılması" olarak belirlenmiştir. Bu illerin ulaşım bağlantıları ile birlikte teknik ve sosyal altyapılarının güçlendirilmesi ve orta-yüksek ve yüksek teknolojili üretim altyapısının geliştirilmesine yönelik stratejiler belirlenmiştir. Bu kapsamda, Gaziantep'te metal ve makine sektörlerindeki üretim altyapısının Ar-Ge, tasarım, yenilik, teknoloji odaklı girişimcilik ve markalaşma faaliyetleriyle geliştirilmesi öncelikli olacaktır.

Ülkenin nispeten daha az gelişmiş bölgelerinde yer almalarına rağmen çevrelerinin sosyoekonomik gelişmesine katkıda bulunan; eğitim ve sağlık gibi temel hizmetler bakımından çevrelerine de hizmet sunan, ekonomik gelişmişlikleriyle kalkınmayı sürükleyici etkileri olan yüksek nüfuslu iller BGUS'ta bölgesel merkezler olarak sınıflandırılmıştır. GAP illerinden Diyarbakır ve Şanlıurfa'nın da yer aldığı bu kategori için mekânsal amaç; "bölgesel merkezlerin ekonomik ve sosyal yönden gelişmesiyle nispeten az gelişmiş bölgelerin kalkınmasının sağlanması" olarak belirlenmiştir. Bu iller için; kent ekonomilerinin güçlendirilmesi, kentsel hizmet kapasitelerinin, ulaşım ve lojistik altyapılarının güçlendirilmesi ile tarımsal faaliyetlerde yenilikçi, katma değeri yüksek ve çevreci uygulamaların geliştirilmesine yönelik stratejiler belirlenmiştir. Bu kapsamda, Diyarbakır'da gıda, giyim eşyaları ve mobilya sektörlerinin güçlendirilmesiyle birlikte hem Diyarbakır hem de Şanlıurfa'da tarımsal faaliyetlerin genç nüfus için de cazip hale getirilmesi, tarımda verimli uygulamalara ve katma değerli ürünlere geçilmesi, tarihi merkezler olan bu illerin lojistik altyapılarının ve bağlantılarının güçlendirilmesi önem taşımaktadır.

BGUS tipolojisinde Mardin potansiyel rekabetçi, Adıyaman ve Batman ise rekabet nüvesi iller kategorisinde yer almaktadır. Potansiyel rekabetçi iller rekabetçi il olma yolunda ilerleyen, rekabetçi illeri takip eden iller olarak tanımlanmaktayken rekabet nüvesi iller ise belirli sektörlerde orta ölçekte üretimi olan ve ekonomisi çoğunlukla tek sektöre bağlı olan illerdir. Potansiyel rekabetçi iller için belirlenen mekânsal amaç; "üretim yapılarının teknoloji odaklı dönüşümünün hızlandırılması" olup bu illerde mevcut sektörlerde üretim hacmi ve katma değerin artırılması, orta-yüksek teknolojili ürünlerin üretiminin teşvik edilmesine yönelik stratejiler geliştirilmiştir.

Rekabet nüvesi iller için ise "ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi ve katma değerin yükseltilmesi" mekânsal amaç olarak belirlenmiştir. Rekabet nüvesi illerin önemli ulusal merkezlerle ulaşım ve fonksiyonel bağlantılarının güçlendirilmesi, üretimde çeşitlenme ve teknoloji artışına yönelik stratejiler geliştirilmiştir. Bu kapsamda, Batman'da petrolden üretilen yan ürünlerin üretimi, Adıyaman'da ise kültür turizmi önceliklidir.

GAP illerinden Kilis, Siirt ve Şırnak ise BGUS tipolojisinde öncelikli dönüşüm illeri olarak belirlenmiştir. Öncelikli dönüşüm illeri sosyoekonomik gelişmişlik açısından ülke ortalamasının altında kalmakta, bu nedenle illerin ülke ortalamasına yakınsamasının sağlanması amaçlanmaktadır. Bu amaçla, kırsal ekonomilerin geliştirilmesi, yer altı kaynaklarının değerlendirilmesi, turizmin sosyoekonomik gelişmeye katkısının artırılması, ulaşım bağlantılarının güçlendirilmesi ile kentsel ve kırsal yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik stratejiler belirlenmiştir.

Bu tipolojilerle birlikte, 6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş merkezli deprem felaketlerinden en çok etkilenen 5 il diğer boyutlar altındaki tipolojilerine ek olarak "afet sonrası ihya" boyutu altında da ele alınmış ve "afet sonrası ihya illeri" olarak sınıflandırılmıştır. Adıyaman ve Gaziantep bu kategoride yer almakta olup yaşanan deprem felaketi bu illerde öncelikle afet sonrası toparlanma sürecine odaklanılmasını zorunlu kılmıştır. BGUS kapsamında bu illerde "ekonomik ve sosyal iyileşmenin sağlanması" amacı belirlenmiş ve fiziksel, ekonomik, çevresel, sosyal ve kurumsal iyileşme stratejileri geliştirilmiştir.

Mekânsal tipoloji çerçevesinde belirlenen mekânsal amaç ve stratejilerin yanı sıra ulusal ve uluslararası gelişmeler dikkate alınarak; kentsel gelişme, kırsal kalkınma, sosyal gelişme, turizm, sanayi-lojistik, yeşil büyüme, girişimcilik, Ar-Ge ve yenilikçilik ile dijitalleşme temalarında tematik amaçlar ve stratejiler geliştirilmiştir.

Kentsel gelişme kapsamında; öncelikli dönüşüm illerinde temel kentsel hizmetlere erişim ve bu hizmetlerin kalitesinin artırılması ile kentsel ve sınai altyapıların geliştirilmesi, bölgesel merkezlerde üretim, istihdam ve ihracat kapasitelerini artıracak proje ve uygulamaların hayata geçirilmesi öncelik verilen alanlardır.

Kırsal kalkınma kapsamında; kırsal alanlarda erişilebilirliğin artırılması ve ticarette lojistik maliyetlerin düşürülmesi amacıyla ulaştırma yatırımlarına hız verilmesi, e-ticaret uygulamaları ile kırsal kuluçka merkezleriyle inovasyon ve girişimciliğin teşvik edilmesi öncelikli görülmektedir. Tarımsal üretimde girdi-çıktı faktörleri gözetilerek verimliliğin ve rekabet gücünün artırılmasına yönelik akıllı uzmanlaşma stratejilerinin benimsenmesi, coğrafi işaretli ürün sayısının artırılması, kırsalda örgütlenmenin desteklenmesi ve pazarlama kabiliyetlerinin güçlendirilmesi öncelik verilen konulardır. Kırsal ve kentsel alanların birbirlerine olan bağlılığının tamamlayıcılık bağlamında güçlendirilmesi, kırsalda kamu hizmetlerinin kalitesinin artırılması, sosyal hayatın canlandırılması, demografik dönüşüme yönelik tedbirlerin hayata geçirilmesi, doğal kaynakların korunması ve kurumsal kapasitenin geliştirilmesi kırsal kalkınma teması altında yer alan diğer stratejilerdir.

Sosyal gelişme kapsamında; çocukların ve gençlerin bilimsel, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlere katılımlarının desteklenmesi, çocuk işçiliğiyle mücadele edilmesi, ne eğitimde ne istihdamda yer alan gençlere yönelik yerel düzeyde işbaşı eğitim programları düzenlenmesi, emek yoğun sektörlere yönelik fiziki altyapıların geliştirilmesi, gençlerin tarım sektöründe istihdamının artırılması amacıyla programların hayata geçirilmesi, kadınların sosyoekonomik hayata aktif katılımlarının desteklenmesi, Diyarbakır ve Şanlıurfa başta olmak üzere çocuk yoksulluğunun azaltılması amacıyla, hanelerin gelir getirici faaliyetlere katılımının desteklenmesi, çalışma hayatının dışında kalan ebeveynlerin beceri ve istihdam edilebilirliklerinin artırılması, yine öncelikle bu illerde olmak üzere dezavantajlı aileler açısından kolay erişilebilir, ücretsiz ve nitelikli okul öncesi eğitim kuruluşlarının yaygınlaştırılması ve yoksulluk riski altında yaşayan nüfusun istihdamı ve gelir getirici faaliyetlere katılımının artırılması, Gaziantep'te öncelikli olmak üzere dijital ve yeşil dönüşümün yoğun olarak yaşandığı sektörlere yönelik genç girişimci ve beceri geliştirme programlarının uygulanmasına yönelik stratejiler belirlenmiştir.

Turizm teması kapsamında; destinasyon ve tema odaklı turizm yaklaşımının benimsenmesi, turizmde nitelikli iş gücü, kaliteli tesis ve hizmetler ile turistlerin talep ve beklentilerinin karşılanması, yerel değerlerin ürünlere dönüştürülmesiyle turizmin yerel ekonomiye katkısının artırılması ve doğal, kültürel ve tarihi değerlerin koruma kullanma dengesinin sağlanmasına yönelik stratejiler yer almaktadır. GAP bölgesinde bulunan Gaziantep, Şanlıurfa, Adıyaman, Diyarbakır, Mardin illeri Mezopotamya kültür rotasına; Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin inanç turizm rotasına; Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin gastronomi rotasına dahil edilmiştir.

Sanayi-lojistik teması kapsamında; imalat sanayiinde faaliyet gösteren şirketlerin ölçek büyütmesinin teşvik edilmesi, finansman kaynaklarının çeşitlendirilmesi ve planlı sanayi alanlarının geliştirilmesinin hızlandırılmasına yönelik stratejiler yer almaktadır. Rekabetçi il kategorisindeki Gaziantep'te öncelikli olmak üzere ihracat potansiyelinin artırılması ile Ar-Ge kapasitesi ve kullanımının artırılması da bu tema altında yer alan stratejilerdendir.

Yeşil büyüme teması kapsamında; iklim değişikliğiyle mücadele konusunda hem toplum hem de üreticiler için bilgilendirme faaliyetlerinin yaygınlaştırılması, kamu ve özel sektör tarafından bütüncül ve kapsayıcı bir şekilde ele alınması, döngüsel ekonomi uygulamalarının yaygınlaştırılması, su kullanımının yüksek olduğu tarım sektöründe kaynak verimliliğini artırıcı uygulamaların desteklenmesine yönelik stratejiler geliştirilmiştir. Avrupa Komisyonu'nun Sınırda Karbon Düzenlemesi Mekanizması kapsamında öncelikli gördüğü sektörler başta olmak üzere ihracatta öncü sektörlerde bu düzenlemeye hazırlık durumlarının tespit edilmesi, ihtiyaç analizi ve etüt çalışmalarının gerçekleştirilmesi önemli görülmektedir. Bu kapsamda, Gaziantep kimyasal gübre ve azot bileşiklerinin imalatı sektörü ile elektrik enerjisi üretimi

sektöründe Avrupa Birliği ülkelerine yaptığı ihracat değerleriyle öne çıkmakta ve bu stratejiler Gaziantep ili için öncelik taşımaktadır.

Girişimcilik teması kapsamında belirlenen stratejiler özellikle rekabet nüvesi olarak tanımlanan Batman ve Adıyaman için önem arz etmektedir. Girişimcilik kültürünün geliştirilmesi ve gençlere yetenek kazandırılmasına yönelik faaliyetlerin yaygınlaştırılması; iş fikrinin geliştirilmesi, iş planının oluşturulması, ürün geliştirme, tasarım, ticarileşme ve büyüme gibi farklı aşamalar için mentörlük, teknik ve mali destek uygulamalarının sağlanması; kuluçka merkezleri ve hızlandırıcı gibi altyapıların yaygınlaştırılmasına yönelik stratejiler geliştirilmiştir.

Ar-Ge ve yenilik teması kapsamında; akıllı uzmanlaşmaya dayalı yenilik stratejileri ile Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinin tüm bölgelerde yaygınlaştırılması, bu alanlarda çalışan insan kaynağı ve niteliğinin artırılması, ara yüz yapıların yaygınlaştırılmasına yönelik stratejiler belirlenmiştir.

Dijitalleşme teması kapsamında ise dijital dönüşümüne yönelik altyapının güçlendirilmesi, özellikle rekabetçi ve rekabet nüvesi olan Gaziantep, Adıyaman ve Batman'da KOBİ'lerin dijitalleşme düzeyinin artırılmasına yönelik faaliyetlerin gerçekleştirilmesi, iş gücünün becerilerinin artırılmasına yönelik stratejiler geliştirilmiştir.

3.2. 2024-2028 Bölge Planlarında GAP Bölgesi

GAP Bölgesi; TRC1 (Gaziantep, Adıyaman, Kilis), TRC2 (Diyarbakır, Şanlıurfa) ve TRC3 (Mardin, Batman, Siirt, Şırnak) olmak üzere üç Düzey-2 Bölgesi'nden oluşmaktadır. Bu bölgelerde faaliyet gösteren İpekyolu, Karacadağ ve Dicle Kalkınma Ajansları, Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi'nde belirlenen stratejik çerçeveyle uyumlu olarak söz konusu Düzey-2 Bölgeleri için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda 2024-2028 bölge planlarını hazırlamış ve bölge planları 16/12/2024 tarihli ve 9253 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile onaylanarak yürürlüğe girmiştir. GAP Eylem Planı hazırlıklarında bölge planlarında yapılan analitik çalışmalar ile belirlenen stratejik öncelikler ve tedbirlerden de faydalanılmıştır.

TRC1, TRC2 ve TRC3 Düzey-2 Bölge Planları, bölgelerin demografik yapısına, sosyoekonomik gelişmişlik seviyesine, üretim ve girişimcilik altyapısına göre farklı tedbirler içerse de her üç bölge planında da GAP Bölgesi'nin geniş tarım arazilerindeki tarımsal üretimin rekabet edebilirliğini artırmaya; doğal, tarihi ve kültürel zenginliklerine dayalı turizm potansiyelini değerlendirmeye ve gelişmekte olan imalat sanayi altyapısını güçlendirmeye yönelik benzer stratejik öncelikler içermektedir. Bununla birlikte bölge planlarında 6 Şubat merkezli Kahramanmaraş merkezli depremler sonrası ekonomik ve sosyal toparlanmanın gerçekleştirilmesine, iklim değişikliğine uyum sağlanmasına ve afet risklerinin azaltılmasına yönelik öncelikler yer almaktadır.

GAP Bölgesi'ndeki illerin ortak sorunları arasında ilk sıralarda yer alan sulama ile ilgili olarak bölge planlarında sulama altyapısının geliştirilmesi, sulanabilen tarım alanlarının artırılması, akıllı sulama sistemlerinin yaygınlaştırılması, tarımsal suyun etkin kullanımı ile sulamada yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının yaygınlaştırılması hedefleri belirlenmiştir.

Hassas tarım konusunda ise tarımda kalite ve verimliliğin artırılmasına yönelik Ar-Ge ve yenilikçiliğin geliştirilmesi, verim artışı ve iklim nötr tarım uygulamaları odaklı tarımsal teknolojilerinin kullanımının artırılması, teknoloji kullanımı ve hassas tarım/akıllı sulama sistemleri ile bitki bazlı sulama yaklaşımının yaygınlaştırılması, modern tarım ve hayvancılık ekipmanlarının çiftçilerle buluşturulması, tarım teknolojileri ve yazılımlarını geliştirecek girişimcilere destek verilmesi, bölge çiftçilerine yönelik ürün odaklı modern üretim ve sulama teknikleri, ekim nöbeti, budama teknikleri, doğru gübre/ilaç kullanımı konularında eğitim programları tasarlanmasına yönelik hedefler yer almaktadır.

GAP Bölgesi başta Şanlıurfa ve Diyarbakır olmak üzere yüksek oranda kırsal nüfusa sahiptir. Bu nedenle TRC1, TRC2 ve TRC3 Düzey-2 Bölge Planlarında kırsal alanda gelir getirici faaliyetlerin artırılması ve kırsal alanda yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik tedbirler bulunmaktadır. Bu çerçevede; kırsal yerleşim dokusunu sürdürecek fiziksel planlama faaliyetlerinin geliştirilmesi, kırsal ilçelerde tarıma dayalı sanayi işletmelerinin desteklenmesi ve markalaşma faaliyetlerinin geliştirilmesi, su ürünleri üretimi, bağcılık, meyvecilik, ipek böcekçiliği, tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliği ve arıcılık faaliyetlerinin yaygınlaştırılması, kırsal alanlarda turizme konu olabilecek alan ve rotalar tespit edilmesi ve agro-turizmin desteklenmesi, yöresel ürünlerin ticarileştirilmesinin desteklenmesi, tarımsal örgütlenmenin yaygınlaştırılması ve kooperatiflerin kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi, eğitim, sağlık hizmetleri gibi temel hizmetlerin kırsal alanlardaki fiziksel altyapısının iyileştirilmesinin yanı sıra çocuk ve gençler için sosyal ve kültürel imkânların sağlanabileceği alanların geliştirilmesi ve yerel yönetimlerin kurumsal kapasitelerinin artırılması belirlenen hedefler arasındadır.

GAP Bölgesi bir bütün olarak turizm açısından zengin doğal, tarihi ve kültürel değerlere sahiptir. Bu nedenle Bölge'deki turizm değerlerinin birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede GAP Bölgesi'ndeki üç bölge planında da turizmle ilgili çok sayıda ortak stratejik öncelik ve hedef yer almaktadır. Turizm sektöründe destinasyon yönetimi temelli bütüncül yaklaşımla aktörler arası koordinasyonun güçlendirilmesi, mevcut turizm altyapısının güçlendirilmesi, Mezopotamya markasının güçlendirilmesi, turizm işletmelerinin nitelikli iş gücü ihtiyacının karşılanması, alternatif turizm türlerine yönelik rota belirleme, tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin yürütülmesi bu öncelik ve hedefler arasında yer almaktadır.

TRC1, TRC2 ve TRC3 Düzey-2 Bölge Planlarında imalat sanayii ile ilgili öncelikler incelendiğinde illerin üretim ve girişimcilik altyapısı ile teknoloji seviyesindeki farklılıklara dayalı olarak farklı

tedbirlerin yer aldığı görülmektedir. Özellikle Gaziantep üretim ve ihracat hacmi ile bölgenin diğer illerinden ayrışmaktadır. Bu nedenle TRC1 Bölge Planı'nda teknolojik yetkinlikler ve inovasyon altyapısı geliştirilmesine yönelik bir önceliğe yer verilmiştir. Bölgenin genelinde ise düşük ve orta teknolojili üretimin yaygın olduğu, Ar-Ge ve inovasyon çalışmalarının sınırlı düzeyde olduğu ve gıda ürünleri imalatı ve tekstil gibi emek yoğun sektörlerin hâkim olduğu görülmektedir. Bu durum genç nüfus ve işsizlik oranlarındaki yüksek oranlar ile birlikte düşünüldüğünde emek yoğun imalat sanayi sektörlerinin geliştirilmesi aynı zamanda bu bölgelerde sosyal içermeyi sağlama amacına da hizmet edecektir. Bu çerçevede bölge planlarında emek yoğun sektörlere yönelik fiziki altyapıların geliştirilmesi, ilgili kurum ve kuruluşların güçlü koordinasyonu sağlanarak bölgenin yatırım olanaklarının ulusal ve uluslararası arenadaki potansiyel yatırımcılara etkin tanıtımı ve bölgeye bu sektörlerde yeni yatırımların çekilmesi ile mesleki eğitim altyapısının geliştirilmesi emek yoğun sektörlerin geliştirilmesi için belirlenen hedeflerdir.

3.3. Referans Alınan Diğer Politika Belgeleri ve Çalışmalar

On İkinci Kalkınma Planı'nın bölgesel gelişme vizyonu ile 2024-2028 BGUS, GAP Eylem Planı'nın temel çerçevesini oluştururken; öncelikli dönüşüm programları ile bölgesel kalkınmaya doğrudan katkı sağlayacağı değerlendirilen büyük ölçekli projeler tematik ve sektörel politika belgeleri dikkate alınarak belirlenmiştir. Hazırlık aşamasında yararlanılan söz konusu politika belgeleri ve raporlar şunlardır:

- 2024-2030 Enerji Verimliliği 2030 Stratejisi ve II. Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı
- 2024-2030 İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi ve Eylem Planı
- 2023-2033 Su Verimliliği Strateji Belgesi ve Eylem Planı
- 2023 Türkiye Turizm Stratejisi
- 2021-2023 Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi
- 2018-2023 Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı
- 2018-2020 e-İhracat Stratejisi ve Eylem Planı
- 2015-2018 Verimlilik Stratejisi ve Eylem Planı
- 2014-2023 Ulusal Havza Yönetim Stratejisi
- 2014-2020 Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi
- GAP Bölgesinde Hassas Tarım ve Sürdürülebilir Uygulamaların Yaygınlaştırılması (HASSAS) Proje Raporları
- 2024 Mekânsal Yaklaşım Odağında Yeni Nesil Entegre Kırsal Kalkınma Programı
- 2023 Entegre Kırsal Kalkınma Programının ve Bileşenlerinin Ekonomik ve Sosyal Etkilerinin Değerlendirmesi Raporu
- GAP Bölgesi'nde Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Kullanılması ve Enerji Verimliliğinin Artırılması Eylem Planı
- 2020-2021 GAP Küçük Ölçekli Sulama İşleri Programı Fizibilite Raporu

- 2021-2023 GAP Bölge Kalkınma Programı
- 2020 Sürdürülebilir Pamuk Tarımı İçin Entegre Yaklaşım Raporu
- 2019 Tarımsal Sanayi Stratejisi ve Uygulamaya Dayalı Eylem Planı
- 2015 GAP Bölgesi'nin Büyüme Ufku Raporu
- 2015 GAP İlleri Jeotermal Kaynakları Araştırma Projesi
- 2014-2018 GAP Eylem Planı
- 2014 GAP Tarımda Çalışanların Sağlığı Araştırması Raporu
- 2010 GAP Bölgesi Turizm Master Planı

4. EYLEM PLANI KAPSAMINDA UYGULANACAK ÖNCELİKLİ DÖNÜŞÜM PROGRAMLARI

2024-2028 GAP Eylem Planı kapsamında belirlenen beş öncelikli dönüşüm programının açıklamaları ve bu kapsamda yapılacak çalışmalar aşağıda yer almaktadır.

4.1 ÖDÖP 1: Sulama Programı

Programın Amacı

Nüfus artışıyla birlikte artan gıda talebi, tarımsal su ihtiyacını da yükseltmektedir. Bununla birlikte, kullanılabilir su kaynaklarının sınırlı olduğu gerçeği göz önüne alındığında bu kaynakların çevreye duyarlı ve verimli bir şekilde kullanılması zorunluluk haline gelmiştir. Bu sebeple su kaynaklarının verimli kullanımını sağlamak, bitkilerin ihtiyaç duyduğu su miktarını düzenli ve doğru şekilde karşılamak, tarımsal üretkenliği artırmak, su israfını önleyerek maliyetlerin düşürülmesini sağlamak ve kuraklık gibi olumsuz iklim koşullarına karşı tarımı daha dayanıklı hale getirmek için sulama programı önem arz etmektedir.

GAP Bölgesi işlenen tarım alanı varlığı ile Türkiye'deki 12 Düzey-1 Bölgesi arasında en yüksek üçüncü tarım alanına sahip bölgedir. Ancak tarımdan sağlanan GSYH bu durumu tam olarak yansıtmamaktadır. Sulama Öncelikli Dönüşüm Programı'nın tamamlanması ile bu durumun açık bir şekilde değişeceği ve sosyoekonomik açıdan önemli ilerlemeler olacağı hâlihazırda sulamaya açılan alanlara bakıldığında net bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Çünkü sulama yatırımlarının modern yöntemler ve sistemlerle tamamlanmasıyla;

- Bölgenin tarımsal üretiminde verimlilik artacaktır.
- Ürün deseni çeşitlenecektir.
- Bölgesel ve ulusal anlamda gıda güvenliğine önemli oranda katkı sağlanmış olacaktır.
- Doğru sulama yöntemleri ve su kaynaklarının etkin kullanımı ile çevresel sürdürülebilirlik sağlanmış olacaktır.
- Kırsal kalkınmaya katkı sağlanacak, bölgedeki yaşam standartları yükseltilecek, böylece kırdan kente göç azaltılarak kentlerde oluşan sosyal ve ekonomik baskı hafifletilecektir.
- Ortaya çıkacak yeni iş olanakları ile istihdam sorunun çözülmesine katkı sunulacaktır.
- Bölgede enerji sorunlarına yol açan sulama kuyuları önemli oranda azalacak, böylece bölgede ve ülke genelinde sürekli gündem olan enerji kesintileri ortadan kaldırılacaktır.
- Sulu tarıma geçişle birlikte çiftçilerin gelirlerinde 5 ila 7 kat gelir artışı sağlanacaktır.

Bu gerekçelerle sulama projelerinin 2028 yılı sonuna kadar tamamlanması hedeflenmektedir. Bu hedeflere ulaşmak için de geçmiş uygulamalardan çıkarılan derslerle, yeni sulamaya açılacak alanlarda su kaynaklarının yönetimi, iklim değişikliğiyle mücadele, yerel ekosistemin korunması, altyapının geliştirilmesi ve toplumsal dengenin sağlanması hususlarına azami gayret gösterilecektir.

Programın Bütçesi

Program kapsamında 2028 yılı sonuna kadar toplam 41 proje için 214,2 milyar TL tutarında bütçenin tahsis edilmesi planlanmaktadır.

Program Kapsamında Yürütülecek Projeler

GAP Bölgesi'nde Sulama Öncelikli Dönüşüm Programı ile 2028 yılı sonuna kadar tüm sulama projelerinin tamamlanması hedeflenmektedir. Bu kapsamda Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından 436.105 ha alanın, GAP Bölge Kalkınma İdaresinin Küçük Ölçekli Sulama İşleri Programı kapsamında ise 39.100 ha alanın sulamaya hazır hale getirilmesi planlanmaktadır.

Sulama Programı kapsamında 41 projenin uygulanması öngörülmektedir. Söz konusu projeler arasında yer alan önemli projeler ve detayları şöyledir.

- **Silvan Projesi:** Proje, GAP kapsamındaki büyük ölçekli sulama ve kalkınma projelerinden biridir. Projeyle bölgedeki tarımsal üretimin artırılması, kırsal kalkınmanın desteklenmesi ve toplumun yaşam kalitesinin yükseltilmesi amaçlanmaktadır. Silvan Barajı inşası proje kapsamındaki asli iş olup GAP'ın Atatürk Barajı'ndan sonra sulama amaçlı en büyük barajı olma özelliği taşımaktadır. 175,5 metre yüksekliği, 8,7 milyon metreküp hacimli gövdesi ile ülkemizin ve Avrupa'nın ön yüzü beton kaplı kaya dolgu tipinde en yüksek barajıdır. Eylem Planı döneminde proje kapsamındaki baraj, tünel ve sulama yatırımlarının tamamlanması planlanmaktadır. Projenin tamamlanması ile hâlihazırda 15.550 ha olan sulamaya açılan alanın 200 bin ha alanın üzerine çıkarılması hedeflenmektedir.

- **Kralkızı-Dicle Sulamaları:** Kralkızı-Dicle Sulama Projesi'nin tamamlanmasıyla, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin tarımsal üretim kapasitesinin önemli ölçüde artması beklenmektedir. Proje, GAP'ın temel taşlarından biri olup Türkiye'nin tarımsal üretim ve su yönetimi stratejilerinde kritik bir yer tutmaktadır. Silvan Projesi'nin yanı sıra Kralkızı-Dicle Pompaj ve Cazibe Sulamalarının tamamlanması Diyarbakır ilindeki sulama projelerinin büyük bir kısmının ve GAP'ın da önemli bir bölümünün tamamlanması anlamına gelmektedir. Proje ile hâlihazırda 34.607 ha alanda çalışmalar devam etmekte olup toplam 39.107 ha alanın sulamaya açılması hedeflenmektedir.

- **Mardin Sulamaları:** Proje kapsamında, hâlihazırda devam eden ve toplam alanı 19.874 ha olan Mardin Ceylanpınar Ovaları Cazibe Sulaması 3. Kısım Şebeke İkmali (5.708 ha) ile Mardin Depolaması Cazibe Sulaması (14.166 ha) projelerinin tamamlanması hedeflenmektedir. Ayrıca 55.715 ha alanı sulayacak olan ve Mardin Depolaması Pompaj Sulaması 1. ve 2. Kademe Şebeke inşaatlarının tamamlanması hedeflenmektedir.

- **Hilvan – Siverek Sulamaları:** Şanlıurfa ilinde plan kapsamındaki sulamaların gerçekleşme düzeyi yaklaşık yüzde 93'tür. Hâlihazırda Şanlıurfa ilinde tamamlanmayan 33.847 hektarlık alanın 20.041 ha'lık kısmını Hilvan – Siverek Sulama Projesi oluşturmaktadır. Plan döneminde bu alanların tamamlanması hedeflenmektedir.

- **Adıyaman Sulamaları:** Adıyaman ili Atatürk Barajı'ndan en fazla etkilenen yerleşim yeridir. 2014-2018 dönemini kapsayan GAP Eylem Planı'nda Adıyaman ili sulama alanı hedefi 36.806 ha olarak yer almış; bu hedefin 15.806 ha alanı tamamlanmıştır. Kalan 21.000 ha alanın önümüzdeki dönemde tamamlanması hedeflenmektedir. Ayrıca Adıyaman Göksu Araban Projesi kapsamında Adıyaman ili sınırları içinde yer alan 22.331 ha'lık bölümün de sulamaya hazır hale getirilmesi planlanmaktadır.

- **Küçük Ölçekli Sulama İşleri Programı:** GAP Bölgesi'nde DSİ sulama sahası dışında kalan ve "halk sulamaları" olarak tabir edilen mevcut sulama altyapı sorunlarına çözüm üretmek amacıyla hem âtıl durumda kalan alanların rehabilitasyonu hem de ihtiyaç duyulan yeni alanlarda sulama altyapılarının oluşturulması için GAP İdaresi tarafından 2028 yılı sonuna kadar 39.100 ha'lık alanda çalışmaların yapılması hedeflenmektedir.

2014-2018 GAP Eylem Planı hedefi olan 1.057.803 ha alana ilave olarak Adıyaman ve Gaziantep illerini kapsayan 53.552 ha olan Adıyaman-Göksu-Araban projesi de aşağıdaki tabloya dâhil edilmiştir. Sulamaya açılması için programa dâhil edilen tüm projelerin il bazında dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 4: GAP Eylem Planı Sulama İstatistikleri

İli	Eylem Planı Hedefi (ha)	Tamamlanan (ha)	Devam Eden (ha)	EP Kalan (ha)
Adıyaman	59.137	15.806	21.000	22.331
Batman	13.836	13.836		
Diyarbakır	366.962	126.825	38.161	201.976
Gaziantep	80.198	39.642		40.556
Kilis	3.395	750	2.645	
Mardin	112.240	36.651	19.874	55.715
Siirt	3.973	3.973		
Şanlıurfa	460.677	426.830	11.488	22.359
Şırnak	2.740	2.740		
10. Bölge Küçük Su İşleri	3.258	3.258		
20. Bölge Küçük Su İşleri	4.939	4.939		
Toplam	**1.111.355**	**675.250**	**93.168**	**342.937**

Kaynak: DSİ, 2024

Programın Hedef Göstergeleri

Sulama Programı ile toplam 475.205 ha alanın sulamaya açılması, 570.246 kişiye istihdam sağlanması, kuru tarıma göre 1.605 ABD Doları katma değer artışı, GAP Bölgesi tarımsal GSKD'nin ülke içindeki payının yüzde 19,1'e ve bitkisel üretim değerinin de yüzde 21,5'e çıkarılması hedeflenmektedir.

Tablo 5: Sulama Programı Göstergeleri

Gösterge Adı	Birimi	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedefi	Veri Kaynağı
Sulamaya Açılacak Alan	ha	675.250	+475.205	DSİ, GAP BKİ
İstihdam Katkısı	kişi	0	+570.246	TÜİK
Kuru Tarıma Göre Katma Değer	ABD Doları	367	1.972	Tarım ve Orman Bakanlığı
Bitkisel Üretim Değeri (GAP/TR)	%	13	21,5	TÜİK
Tarımsal GSKD (GAP/TR)	%	11,5	19,1	TÜİK

4.2 ÖDÖP 2: Tarımda Hassas Dönüşüm Programı

Programın Amacı

Doğal kaynakların verimli kullanılması, çevre kirliliği ve iklim değişikliğinin etkileriyle mücadele, verimliliğin artırılması ve maliyetlerin düşürülmesi gibi sebeplerle tarımda hassas bir dönüşüme ihtiyaç duyulmaktadır. Teknolojik gelişmelerin sunduğu veri analizi ve otomasyon gibi çözümler, tarımda daha sürdürülebilir ve çevre dostu bir üretim modeline geçişi mümkün kılmıştır. Bu geçiş hem tarımsal verimi artırmak hem de çevresel etkileri en aza indirmek için kritik bir adımdır.

Bölgemizde, hatta ülkemizin neredeyse tamamında hassas tarımda dönüşüm araçlarının kullanılmadığı görülmektedir. Genellikle deneyim ve gözleme dayalı geleneksel usullerle tarım yapılmakta, veri toplanmamakta ve analizi yapılmamaktadır. Girdiler genellikle alanın geneline eşit olarak uygulanmakta, bu da israf ve verim kaybına yol açmaktadır. Mevsime ve sezona göre planlama yapılmaktadır. Zararlı yönetimi genellikle gözlem ve deneyime göre yapılmakta, müdahale ise yine yaygın olan kanaate göre genel geçer biçimde olmaktadır. Su zengini olmayan ülke ve bölgede su kaynakları bilinçsiz bir şekilde harcanmakta, su yönetiminde etkinliğe ve verimliliğe yeterince dikkat edilmemekte ve sulama genellikle belirli bir zaman diliminde yapılmaktadır. Böylece daha yüksek maliyetler ve daha düşük verimle karşılaşılmakta, doğal kaynakların ve kimyasalların aşırı kullanımı neticesinde çevresel sorunlar baş göstermektedir. Tarımda Hassas Dönüşüm Programı ile;

- Tarım arazilerinin durumunu ve ihtiyaçlarını belirlemek için veri toplama ve analiz yöntemleri kullanılacak, kaynakların (su, gübre, pestisit) daha verimli bir şekilde yönetilmesi sağlanacaktır. Böylece verim artacak ve maliyetler düşecektir.
- Hassas tarım uygulamaları çeşitli sensörler, uydu görüntüleri, drone teknolojileri ve diğer veri

toplama araçları ile gerçekleştirilecektir. Bu veriler, toprak özellikleri, bitki sağlığı ve iklim koşulları hakkında bilgi sağlayacaktır.

- Akıllı tarım makineleri ve donanımlar ile doğru miktar girdi kullanımı sağlanacaktır.
- Daha doğru ve hedefe yönelik uygulamalar sayesinde üretimde verim artışı sağlanacaktır.
- Su ve gübre gibi kaynakların daha etkin kullanımı ile maliyetler aşağı çekilecektir.

Bu gerekçelerle tarımda hassas dönüşüm ve uygulamalarının 2028 yılı sonuna kadar tamamlanması hedeflenmektedir. Böylece toprak analizi ve haritalama, bitki besleme ve sulama yönetimi, zararlı ve hastalık kontrolü, hasat zamanlaması ve yönetimi gibi süreçler tamamen kontrol altına alınmış olacaktır. Böylelikle modern tarımın geleceği için büyük bir potansiyele sahip olan hassas dönüşüm ile daha sürdürülebilir ve katma değerli bir üretim süreci oluşturulacaktır.

Bu çerçevede, Tarımda Hassas Dönüşüm Programı; akıllı tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması, rekabetçi tarım ürünlerinde entegre kaynak verimliliği uygulamaları, sulama pompalarında verimlilik, iyi pamuk uygulamaları, hayvancılık altyapısının geliştirilmesi, meraların ıslahı ve optimizasyonu, taşlık arazilerin ıslahı ve yenilenebilir enerji kaynaklarının tarımda kullanımının yaygınlaştırılması aracılığıyla tarımda daha sürdürülebilir ve çevre dostu bir üretim modeline geçişi amaçlamaktadır.

Programın Bütçesi

Program kapsamında 2028 yılı sonuna kadar, toplam 21 proje için 63,8 milyar TL tutarında bütçenin tahsis edilmesi planlanmaktadır.

Program Kapsamında Yürütülecek Projeler

Tarımda Hassas Dönüşüm Programı kapsamında 21 projenin uygulanması öngörülmektedir. Söz konusu projeler arasında yer alan önemli projeler ve açıklamaları şöyledir:

- **Akıllı Tarım Uygulamalarının Yaygınlaştırılması:** Hali hazırda GAP BKİ tarafından bölgedeki tarımsal üretim işletmelerinin rekabet gücü ve verimliliğinin artırılması amacıyla "Hassas Tarım ve Sürdürülebilir Uygulamalarının Yaygınlaştırılması Projesi" uygulamaya konulmuştur. Böylece bölgede hassas tarım sistemlerinin yaygınlaştırılması için adım atılmıştır. Söz konusu proje kapsamında, uydu ve İHA görüntüleri kullanılarak değişken oranlı gübreleme, ürün deseni haritası, ürün rekolte tahmini, yabancı ot tespiti, mısır hasat zamanının belirlenmesi, ürün verim haritası, toprak besin haritaları gibi konularda analiz, araştırma ve yaygınlaştırma faaliyetleri sürdürülmektedir. GAP Eylem Planı ile hali hazırda uygulanagelen GAP Hassas Tarım ve Sürdürülebilir Uygulamalarının Yaygınlaştırılması Projesi programa dönüştürülmüştür. Plan dönemi sonunda sulama hedeflerinde yüzde 100'e ulaşıldığı takdirde; toplam sulamaya açılacak alanın yüzde 36'sına

tekabül eden yaklaşık 400 bin ha'lık basınçlı pompaj sulama sahasında (Ceylanpınar YAS dahil) tarla içi sulama otomasyon sistemlerine, nesnelerin interneti (IoT) uygulamalarına, bulut ve erken uyarı sistemlerinin kullanımına ve akıllı basınçlı sulama sistemlerine geçilmesi planlanmaktadır. Bu kapsamda;

- Akıllı tarım uygulamalarının, izleme ve değerlendirmesini sağlamak üzere merkezi ve yerel düzeyde koordinasyon kurulları oluşturulacaktır.
- Akıllı tarımla ilgili yeni, yerli teknolojilerin geliştirilmesi, teknolojilerin tarıma entegrasyonu ve teşviki için Ar-Ge ve finansman (uzun vadeli krediler, hibe) çalışmalarına destek sağlanacaktır.
- Teknoloji okuryazarlığının geliştirilmesi ve eksikliğinin giderilmesine yönelik faaliyetler yürütülecek ve proje destekleri sağlanacaktır.
- Çiftçi, teknik elemanlar, özel sektör, danışmanlar ve sektör işçilerine farkındalık, bilgi ve donanım eksikliğinin giderilmesine yönelik faaliyet ve proje destekleri verilecektir.
- Tarım teknolojilerinin kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik ortak makine parkı benzeri faaliyet ve projeler uygulanacaktır.
- Akıllı tarım teknolojilerinin kullanıldığı sulama sistemleri, alet ve makine destekleri sağlanacaktır.

- **Sulama Pompalarında Verimlilik:** Bölgede yüzde 38 verimlilik ile çalışan sulama pompaları iyileştirilerek, bunların verimliliğinin yüzde 53'e çıkarılması hedeflenmektedir. Bu kapsamda;
  - Merkezi ve yerel düzeyde koordinasyon kurulları oluşturulacak ve rutin denetimler yapılacaktır.
  - Enerji nakil hatları yenilenecek veya iyileştirilecektir.
  - Akıllı ve enerji verimli trafo kullanımına geçilecektir.
  - Sulama pompalarında ve kuyularda verimlilik dönüşümleri için analiz, bakım ve yenileme çalışmaları yapılacak ve proje destekleri sağlanacaktır.
  - İlgili alanlarda tarla içi akıllı sulama uygulamalarına destek sağlanacaktır.

- **İyi Pamuk Uygulamaları:** Proje ile dönem sonunda mevcut alana ilave olarak yaklaşık 231 bin da alanda iyi pamuk üretimine geçilmesi planlanmaktadır. Bu kapsamda;
  - Çiftçilere teknik eğitim destekleri verilecek, demonstratif alanlarda bilinçlendirme faaliyetleri yürütülecektir.
  - Bilinçlendirme faaliyetleri ile verim kaybı yaşamadan girdi maliyetlerinin optimizasyonu sağlanacaktır.

- **Hayvancılık Altyapısının Geliştirilmesi:** Proje ile küçükbaş hayvancılıkta damızlık işletmelerinin kurulumu, ortak süt sağım noktaları, süt toplama merkezleri, soğuk süt zincirleri, modern kesimhanelerin kurulumu ve yem fabrikaları kurulum çalışmalarının yapılması planlanmaktadır. Ayrıca küçükbaş hayvanlar için makine ve teçhizatlar, göçer hayvancılık için

insan ve hayvan refahına yönelik iyileştirme çalışmaları yürütülecektir. Çalışmalar neticesinde bölgedeki küçükbaş hayvan varlığında ve çiğ süt üretiminde artış hedeflenmektedir. Bunun için dönem boyunca bölgede sensörlerle toprak, bitki ve hayvan izleme cihazlarına, bulut tabanlı sistemler ve yapay zekâ uygulamalarıyla veri toplama cihazlarına, otomatik gübreleme ve sulama sistemlerine, çiftlik yönetim uygulamalarına ve enerji yönetimini içeren akıllı mera sistemlerine geçiş sağlanacaktır. İlk etapta, 50 bin dekarlık alanda pilot çalışmaların yürütülmesi planlanmaktadır. Bu kapsamda;

- Teknolojik okuryazarlığın geliştirilmesi ve eksikliğinin giderilmesine yönelik faaliyet ve proje destekleri sağlanacaktır.
- Çiftçi örgütlerinin etkin olarak faaliyet göstermesi için teknolojik dönüşüme yönelik proje destekleri sağlanacaktır.
- Mera ıslah çalışmaları kapsamında akıllı mera yönetim sistemine uygun altyapı çalışmaları yapılacaktır.
- Küçükbaş hayvancılıkta makine ve teçhizat, göçer hayvancılık için insan ve hayvan refahını sağlamaya yönelik proje ve çalışmalar yürütülecektir.

- **Taşlık Arazi Islahı:** Proje ile bölgede tarımsal amaçlı kullanılmayan 265 bin hektar taşlık arazinin ilk etapta 50 bin dekarlık kısmında pilot çalışmalar yürütülmesi planlanmaktadır. Başta Şırnak ili olmak üzere yapılan çalışmalarla arazilerin tarıma ve ekonomiye kazandırılması beklenmektedir. Bu kapsamda;
  - 50.000 da alanın taşlardan temizlenmesi sağlanacaktır.
  - Çiftçilere, teknikerlere, danışmanlara ve özel sektöre yönelik farkındalık, bilgi ve donanım eksikliğinin giderilmesi amacıyla faaliyet ve proje destekleri verilecektir.
  - Tarım teknolojilerinin kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik ortak makine parkı uygulamaları hayata geçirilecektir.
  - Akıllı tarım teknolojilerinin kullanıldığı sulama sistemleri, alet ve makine destekleri sağlanacaktır.
  - Yeni nesil çiftçi örgütlerinin kurulması desteklenecektir.

- **Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Tarımda Kullanımının Yaygınlaştırılması:** Enerji verimliliği için bölgedeki pompaj tesislerinin tümünün yenilenebilir enerji kaynakları kullanılarak işletilmesi büyük önem arz etmektedir. Bölgede öncelikli olarak Bozova 3. Kısım, Suruç Pompaj, Çınar, Ceylanpınar, Derik Pompaj, Akçakale Pompaj, Adıyaman Keysun ve Antep Nizip 2. Kısımda GES kurulması sağlanacaktır.

Programın Hedef Göstergeleri

Program ile akıllı sulama sistemlerinin kullanıldığı alanın 400 bin ha alana çıkarılması, iyi pamuk yetiştiriciliği yapılan alanın ise 611 bin da alana çıkarılması, 50 bin da mera alanının ıslah edilmesi, 50 bin da taşlık arazinin tarıma kazandırılması hedeflenmektedir. Ayrıca, küçükbaş hayvan varlığının 11,8 milyona çıkarılması, hayvan başına süt veriminin de 0,75 litreden 0,9 litreye çıkarılması ve sulama pompalarında verimliliğin yüzde 53'e yükseltilmesi hedeflenmektedir.

Tablo 6: Hassas Dönüşüm Programı Göstergeleri

Gösterge Adı	Birimi	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedefi	Veri Kaynağı
Akıllı Sulama Sistemlerine Geçirilen Alan	ha	26.000	400.000	Tarım ve Orman Bakanlığı, GAP BKİ
Sulama Pompalarında Verimlilik Artış Oranı	%	38	53	GAP BKİ
İyi Pamuk Yetiştiriciliği Yapılan Alan	da	380.000	611.000	Tarım ve Orman Bakanlığı, GAP BKİ
Islah Edilen Mera Alanı	da	0	50.000	GAP BKİ
Tarıma Kazandırılacak Taşlık Arazi	da	0	50.000	GAP BKİ
Küçükbaş Hayvan Varlığı	adet	10 milyon	11,8 milyon	TÜİK
Hayvan Başına Süt Verimi	litre	0,75	0,90	TÜİK

4.3 ÖDÖP 3: GAP Entegre 2.0 Programı

Programın Amacı

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin heterojen sosyoekonomik gelişmişlik düzeyi, uzun yıllardır süren kırdan kente göç, bölge ekonomisindeki sınırlı istihdam imkânları ve altyapı eksiklikleri gibi sebeplerden dolayı kalkınma için çok sektörlü, entegre ve kapsayıcı bir kalkınma perspektifine ihtiyaç duymaktadır. GAP Entegre 2.0 Programı bu duruma çözüm olması amacıyla türetilmiştir.

GAP Bölgesi'nin tarıma dayalı ekonomik yapısı sınırlı gelir ve istihdam imkânları sunarken diğer sektörlerdeki potansiyeli gereğince değerlendirilememektedir. Bu durum, kentsel ve kırsal olanaklar arasında uçurumu artırmakta, kırsal alanlar aleyhine yaşam kalitesinin düşük kalmasına neden olmaktadır. Ayrıca sosyal eşitsizlikler ve dezavantajlı grupların toplumsal hayata yeterince katılamaması, afetlere karşı dirençsiz yerleşim birimleri sürdürülebilir kalkınmayı engellemektedir. GAP Entegre 2.0, bölgenin ekonomik, sosyal ve çevresel potansiyelini bütüncül bir yaklaşımla ele alarak sürdürülebilir kalkınma ve toplumsal dönüşümü sağlamayı amaçlamaktadır.

GAP Entegre 2.0 Programı, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin sosyoekonomik kalkınmasını hızlandırmak, kırsal yaşam kalitesini artırmak, tarım dışı gelir ve istihdam imkânlarını geliştirmek, bölgedeki tarım dışı ekonomik potansiyeli değerlendirerek sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmek amacıyla geliştirilmiştir. GAP Entegre 2.0 Programı ile;

- GAP Bölgesi'nde tarım dışı gelir ve istihdam kaynakları oluşturularak kırsal alanlardaki ekonomik kalkınma hızlandırılacaktır.
- Bölge ekonomisinin ulusal ve küresel pazarlara entegre olmasına ve uluslararası rekabet gücünün artırmasına katkı sağlanacaktır.
- Kırsal alanda sosyal imkânlar geliştirilecek, yaşam kalitesi artırılacaktır.
- İnsan odaklı, çevresel riskleri minimize eden yerleşim yerleri oluşturulacaktır.
- Geleneksel üretim yöntemlerini kullanan yerel üreticilerin dijital dünyaya entegrasyonu sağlanacaktır.
- Çocuk işçiliğinin azaltılması, gençler arasında sosyal girişimciliğin teşvik edilmesi ve kadınların gelir düzeylerinin artırılması gibi tematik alanlar, sosyal kalkınma sürecinin merkezine yerleştirilecektir.

Bu gerekçelerle GAP Entegre 2.0 uygulamalarının 2028 yılı sonuna kadar tamamlanması hedeflenmektedir. Böylece GAP Bölgesi'nin toplumsal dönüşümü hızlandırılacak ve daha kapsayıcı, dirençli bir kalkınma modeli oluşturulacaktır.

Programın Bütçesi

Program kapsamında 2028 yılı sonuna kadar toplam 5 projeye 4,6 milyar TL ödenek ayrılması planlanmaktadır.

Program Kapsamında Yürütülecek Projeler

GAP Entegre 2.0 Programı kapsamında 5 projenin uygulanması öngörülmektedir. Söz konusu projeler arasında yer alan önemli projeler ve detayları şöyledir:

- **GAP Entegre Kırsal Kalkınma Programı:** Bu program ile bölge illerinde mekânsal planlar yapılarak her ilde belirlenen ilçelerde kapsamlı dönüşümlerin gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Bölgede değerlendirmeler sonucunda öne çıkan ürünler belirlenecek ve bu ürünlerin katma değeri yüksek ekonomik değere dönüşmesi sağlanacaktır. Program Batman'da seçilecek alanda başlatılacak ve bu alanlar "Rehber Mekânlar" olarak adlandırılacaktır. Planlama ve proje uygulamaları bu alanda gerçekleştirilirken diğer illerde yeni mekânların seçimi gerçekleştirilecektir. Diğer illerde (üç ilde üç mekân) seçilecek bu mekânlar izleme

alanları olacak rehber mekânlardan elde edilen veriler ışığında planlanacaktır. İzleme alanlarında proje uygulamalarının gerçekleştirilmesinin akabinde kalan 5 ilde çalışmalar gerçekleştirilecektir. Böylelikle bölgede, kontrollü, yenilikçi, tamamlayıcılığı ve katılımcılığı ilke edinmiş bir kalkınma ağı oluşturulacaktır. Bu kapsamda;

- GAP Bölgesi'nde 9 ilde belirlenecek alanlarda mekânsal potansiyel değerlendirilecektir.
- Küresel ve bölgesel yeni yaklaşımlar ve kararlar bütüncül olarak mekâna yansıtılacaktır.
- Mekânlar arasında tamamlayıcılık ve iş birliği geliştirilecektir.
- Kırsalda ekonomik koşulların iyileşmesiyle birlikte sosyal imkânların geliştirilmesi sağlanacaktır.
- Kırsal alanda tarım dışı gelir ve istihdam imkânları oluşturulacaktır.
- İnsan odaklı, yaşanabilir, üreten, afet dirençli yaşam alanları oluşturulacaktır.

- **Anadoludakiler GAP Bedesten Dijital Platformlar Programı:** Programın amacı sosyal fayda yaratmak amacıyla faaliyet gösteren, geleneksel ya da yenilikçi yöntemler kullanarak coğrafi işaret veya katma değere sahip yöresel ürün üreten ve üretme potansiyeli olan üreticileri dijital dünyanın güncel dinamikleri ile desteklemektir. Program sonucunda beklenen çıktıları ise yerel ekonomik kalkınmanın sağlanmasına katkı sunulması, kültürel becerilerin ekonomik değere dönüştürülmesi, bölge üreticilerinin e-ticaret platformları ve fiziki pazarlarda etkin varlık göstermesi, sosyal dayanışma ekonomisine katkı sunulması ve dezavantajlı grupların sosyoekonomik yönden güçlendirilmesinin sağlanmasıdır. Bu kapsamda;
  - Ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde paydaş haritalama çalışmaları yapılacak ve böylece potansiyel üretici, alıcı ve finansman gereksinimi hususunda kolaylaştırıcı rolü üstlenecek oluşumlar görünür kılınacaktır.
  - Teknik ve mali destek programlarıyla bölge üreticilerinin güçlenmesine katkı sunulacaktır.
  - E-ticaret platformlarıyla yapılacak işbirlikleri kapsamında "Üretici Dostu E-ticaret Modeli" geliştirilecek ve bu yolla bölge üreticilerinin e-ticarette etkin ve sürdürülebilir bir şekilde var olmalarına katkı sağlanacaktır.
  - Yukarıdaki müdahale araçları ile 50 üretici örgütünün gerek altyapı gerekse kurumsallaşma boyutunda desteklenmesi ile e-ticaret ağlarına entegrasyonları sağlanacaktır.

- **GAP Sosyal Invest Programı:** GAP kapsamında yapılan uygulamalar bölgede önemli sosyal, ekonomik ve çevresel değişmelere yol açmakta; büyük ölçekli yatırımlar bölgenin ekonomik kalkınmasına ivme kazandırmaktadır. Ancak insan kaynaklarının geliştirilmesi, toplumsal katılımın güçlendirilmesi, dezavantajlı konumda bulunan toplumsal grupların durumlarının iyileştirilmesi ve kalkınma sürecine entegre edilmesine yönelik önlemlerin alınmaması durumunda kalkınma hedeflerine istenen etkinlikte ve etkililikte ulaşılamamaktadır. Bu durum bir dizi yeni toplumsal sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

GAP'ı bir sosyal dönüşüm projesi olarak ele alan ve insanı kalkınmanın odağına yerleştiren GAP BKİ, insani ve sosyal gelişme hedeflerine ulaşmak için yenilikçi bir finansman aracı olan "Sosyal Etkili Tahvil Programı"nı hayata geçirecektir. Program kapsamında çalışılacak tematik alanlar i) çocuk işçiliğinin azaltılması, ii) gençlere yönelik sosyal girişimcilik, iii) kadınların gelir düzeyinin artırılmasıdır.

Program kapsamında yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası kamu, sivil toplum ve özel sektör kuruluşları ile çalışılacaktır. Bu kapsamda;

- Üç tematik alanda sosyal etkili tahvil çalışılacak ve "GAP Sosyal Etkili Tahvil Modeli" geliştirilecektir.
- Kamu, sivil toplum ve özel sektör kuruluşları iş birliğiyle "Hibrit Değer Zincirleri" (çok ortaklı yapılar) oluşturularak, üç tematik alanda ölçeklendirilebilir ve tekrarlanabilir 9 adet alt proje geliştirilecektir.
- Üç tematik alanda çalışan kurum ve kuruluşların alternatif yönetim ve uygulama yeteneklerinin geliştirilmesi sağlanacaktır.
- Çıktı ve performans odaklı uygulamalar yapılacak ve böylece çocuk işçiliğinin azaltılmasına, sosyal girişimci genç sayısının artırılmasına, kadınların gelir düzeyinin yükseltilmesine katkı sunulacaktır.
- Özel sektör kuruluşları sosyal etkili tahviline yatırım yapmaya teşvik edilecek ve böylece üç tematik alana ek finansman sağlanacaktır.

Programın Hedef Göstergeleri

Yapılacak yatırımlarla bölgede 2028 yılı sonunda AB'de tescil edilen coğrafi işaretli ürün sayısının 3'ten 13'e çıkartılması, 3 sosyal tahvilin çıkarılması, 50 kooperatifin desteklenmesi ve kırsalda 9 üründe ekonomik değere yaratılması hedeflenmektedir.

Tablo 7: GAP Entegre 2.0 Programı Göstergeleri

Gösterge Adı	Birimi	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedefi	Veri Kaynağı
AB'de Tescil Edilen Coğrafi İşaretli Ürün Sayısı	adet	3	13	Türk Patent ve Marka Kurumu
Sosyal Tahvil Sayısı	adet	0	3	GAP BKİ
Desteklenen Kooperatif Sayısı	adet	-	50	GAP BKİ
Kırsalda Göç Oranındaki Değişim Oranı	‰	-3,23	-1,6	TÜİK
Kırsalda Ekonomik Değere Dönüşen Ürün Sayısı	adet	-	9	GAP BKİ

4.4 ÖDÖP 4: Turizm Odaklı Ekonomik Büyüme Programı

Programın Amacı

Fırat ve Dicle nehirleri tarafından sulanan bereketli topraklara sahip, tarihin ilk uygarlıklarına tanıklık etmiş Yukarı Mezopotamya yani bugünkü Güneydoğu Anadolu Bölgesi, insanlığın ortak kültür mirası olarak kabul edilen birçok kültür varlığıyla, zengin bir tarihsel ve arkeolojik turizm potansiyeline sahiptir. Uygarlıkların yükselişine tanıklık eden bu bölge; önemli arkeolojik alanlar, ören yerleri, geleneksel ve özgün mimari, önemli dini mekânlar, sivil mimari örnekleri, efsaneler, el sanatları ve zengin yöre mutfağıyla dikkat çekmektedir. Bölgeye yerleşen uygarlıklardan kalan tarihi eserler ve arkeolojik kalıntılar 2000'li yıllarla birlikte Türkiye'de ve dünyada dikkat çekmiş ve turizmin yükselen değerlerinden biri olmuştur. Bölgedeki turizm ve rekreasyon yatırımları GAP içinde önemli bir yer tutmaktadır.

GAP Bölgesi bu zengin turizm varlığına rağmen, turizm altyapısındaki yetersizlikler nedeniyle turizm potansiyelini yeterince kullanamamaktadır. Son yıllarda bölgenin gelişmesine paralel olarak turizm sektöründe izlenen politikalar, tedbirler ve sağlanan teşviklerle yeni turistik tesisler inşa edilmiş, değişen tüketici taleplerine cevap verecek altyapılar oluşturulmaya başlanmıştır. Hizmet kalitesinin iyileşmesi bölgeye gelen yerli ve yabancı turist sayısına yansımıştır. Ancak ülke geneli içindeki değişim oranı istenilen düzeyde olmamıştır. Turizm Odaklı Ekonomik Büyüme Dönüşüm Programı ile;

- GAP Bölgesi'nde kültür ve turizme yönelik yürütülen çalışmaların sağlıklı ve bütüncül bir yaklaşımla ele alınarak il ölçeğinde değil, bölge ölçeğinde yürütülmesi sağlanarak, rota bazlı yaklaşımlar geliştirilecektir.
- Kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılması sağlanacaktır.
- Bölge ölçeğinde turizm çekim merkezleri oluşturulacaktır.
- GAP Bölgesi turizm faaliyetleri çeşitlendirilerek, alternatif turizm alanları oluşturulacaktır.
- Bölgeyi ziyaret eden yerli ve yabancı turistlerin kalış ve geceleme süresinin artırılmasına çalışılacaktır.
- GAP Bölgesinin ulusal ve uluslararası tanıtımı yapılacaktır.
- GAP Bölgesi'nde turizm sektöründe insan kaynağı geliştirilerek hizmet kalitesi artırılacaktır.
- Turizm odaklı istihdam alanları oluşturularak turizm gelirlerinin artırılmasına katkı sağlanacaktır.

Bu gerekçelerle turizmi geliştirecek faaliyetlerin 2028 yılına kadar tamamlanması hedeflenmektedir. Böylece bölgenin kültürel mirasının korunması, koruma kullanma dengesi göz önünde bulundurularak turizm odaklı değerlendirilmesi, istihdam ve turizm gelirlerinin artırılması, turizm hareketlerinin daha sağlıklı ve sürdürülebilir bir şekilde devamlılığı sağlanmış olacaktır.

Programın Bütçesi

Program kapsamında 2028 yılı sonuna kadar toplam 24 proje için 19,3 milyar TL tutarında bütçenin kullanılması planlanmaktadır.

Program Kapsamında Yürütülecek Projeler

Turizm Odaklı Ekonomik Büyüme Programı kapsamında 24 projenin uygulanması öngörülmektedir. Söz konusu projeler arasında yer alan önemli projeler ve özet açıklamaları şöyledir.

- **Turizm Fiziki Altyapılarının Güçlendirilmesi Programı:** Bölgenin turizmden daha fazla pay alması için yapılan tanıtım ve markalaşma çalışmalarını daha çok güçlendirmek; pazarlama çalışması sırasında potansiyel ziyaretçiye sunulan değerlerin gerçekten görülebilmesi için bölgedeki turizm fiziki altyapısının güçlendirilmesi sağlanacaktır. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin tarih ve kültür varlıklarının koruma-kullanma dengesi gözetilerek turizm odaklı değerlendirmesi ve fiziki altyapılarının güçlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda;
  - Çevre düzenleme projeleri yapılacaktır.
  - Sokak sağlıklaştırma projeleri yapılacaktır.
  - Karşılama merkezi ve kazı evi iyileştirme projeleri yapılacaktır.
  - Ulaşım ve erişilebilirlik iyileştirmeleri yapılacaktır.

- **Turizm Çeşitliliğinin Artırılması:** Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin kültür ve inanç turizminin yanı sıra destinasyon yönetimi göz önünde bulundurularak doğa turizmi, kırsal turizm, eko-turizm vb. turizm çeşitliliğinin artırılması, turizm cazibe merkezleri ile yeni turizm merkezlerini ve turizm gelişim bölgelerini/koridorlarını kapsayacak şekilde alternatif turizm çeşitleriyle bölgenin turizm potansiyelinin artırılması sağlanacaktır. Bu kapsamda;
  - Destinasyon yönetimi temelinde potansiyel arz eden doğa, kültür, spor, gastronomi, sağlık turizmi, eko-turizm, kırsal turizm ve agro turizm vb. alternatif turizm çeşitlerinin geliştirilmesine yönelik projeler uygulanacaktır.

- **Destinasyonlarda Yeşil Dönüşüm:** Turizm sektörünün olağanüstü gelişmesi çevreye duyarlı sürdürülebilir turizm veya yeşil turizm uygulamalarını gündeme getirmiştir. Turizm sektörünün dünya sera gazı emisyonlarının yüzde 8'ini oluşturduğu bilinmektedir. On İkinci Kalkınma Planı'nda turizm sektöründe yeşil dönüşüme yönelik tedbirlere yer verilmiştir. Yeşil dönüşümü esas alan sürdürülebilir turizm uygulamalarına yapılacak yatırımlar gelecekte başta çevreye ve ekonomiye pozitif yönde katkıda bulunacaktır.

Uygulanacak program ile GAP Bölgesi'nde turizmin ekonomi, çevre ve sosyal yaşama olumsuz etkilerinin azaltılması sağlanacaktır. Bu kapsamda;

- Ziyaretçi karşılama merkezlerinde yeşil dönümü destekleyecek projeler yapılacaktır.
- Tarihi ören yerlerinde yeşil dönümü destekleyecek projeler yapılacaktır.
- Sürdürülebilir, doğal kaynaklarını koruyan ve düşük karbonlu üretimin uygulanacağı eko turizm köy projeleri uygulanacaktır.

- **Kültürel Mirasın Korunması ve Yaşatılması Programı:** Program kapsamında, bölgeye özgü kültürel mirasın gelen ziyaretçilere deneyim olarak sunulması ve işlev kazandırılıp gelecek nesillere korunarak aktarılması ve somut kültürel miras unsurlarından olan tarihî dokunun, arkeolojik alanların korunmasına yönelik çalışmaların yapılması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda;
  - Kültürel mirasın yaşatılmasına yönelik fiziki altyapı iyileştirilecektir.
  - Yaşayan miras/somut olmayan kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılması sağlanacaktır.
  - GAP illerinin dijital kültür envanterleri oluşturulacaktır.
  - Kültürel mirası korumaya ve yaşatmaya yönelik dijital turizm uygulamaları (yapay zekâ, nesnelerin interneti, sanal/artırılmış gerçeklik vb.) hayata geçirilecektir.
  - Kültürel hafızayı güçlendirecek projeler ve etkinlikler yapılacaktır.
  - Kültür yolları oluşturma ve turizm fiziki şartlarının iyileştirilmesi projeleri uygulanacaktır.

- **Turizm Sektöründe İnsan Kaynağının Geliştirilmesi ve Hizmet Kalitesinin Artırılması Programı:** Emeğin yoğun olduğu faaliyetlerin turizmde büyük bir paya sahip olması özellikle gelişmekte olan ülke ve bölgelerde turizmin ulusal ve bölgesel kalkınmada önemli araç haline gelmesini sağlamıştır. GAP Bölgesinde turizm sektöründe hedeflere ulaşılamamasının önünde pek çok farklı etken olmakla birlikte turizm sektöründe insan kaynağının geliştirilmesi ve hizmet kalitesinin artırılması öncelikli müdahale alanlarından biridir. GAP Bölgesi'nde turizm sektörünün sunduğu hizmet yelpazesinin genişletilmesi, sunulan hizmetlerin kalitesinin ve etkinliğinin arttırılması, turizm sektöründe çalışanların niteliğinin artırılması yoluyla sektörün gelişimine ve turizm gelirlerinin artmasına katkı sunulması sağlanacaktır. Program kapsamında yapılacak ihtiyaç analizi çalışması ve hazırlanacak plan ile bölgede insan kaynağının geliştirilmesi ve hizmet kalitesinin artırılması turizm sektörü hedeflerine ulaşılması açısından büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda;
  - GAP Bölgesinde turizm sektöründe çalışanları niteliğinin artırılması sağlanacaktır.
  - Bölgeye gelen ziyaretçilere sunulan hizmetlerin çeşitlendirilmesi ve niteliğinin artırılması sağlanacaktır.

- Küresel turizm sektöründe hedeflenen dijitalleşme ve yeşil turizm ekonomisine geçiş sürecinin ülkemiz ve bölgemiz turizm sektörüne bir yansıması olarak sektörün yenilikçilik ve yeniden yapılanma ile gelişen eğilimleri yakalamasına katkı sunulması sağlanacaktır.
- Turizm sektöründe yeşil dönüşüm ve iklim değişikliği ile mücadele ve uyum çalışmaları konusunda farkındalık oluşturulması sağlanacaktır.
- Turizm sektöründe yenilikçi, tekrarlanabilir ve çoğaltılabilir eğitim modellerinin geliştirilmesi sağlanacaktır.
- Turizm sektöründe istihdam olanaklarının geliştirilmesi sağlanacaktır.
- GAP Bölgesinde turizm gelirlerinin artırılmasına katkı sunulması sağlanacaktır.

Program kapsamında GAP Bölgesi'nde faaliyet gösteren üniversiteler iş birliğinde hizmet sektörüne yönelik ihtiyaç olan alanlarda mevcut sertifikasyon programlarına yönlendirme yapılacak veya yeni sertifikasyon geliştirilecek ve hizmet kalitesinin artırılmasına yönelik yenilikçi, tekrarlanabilir ve çoğaltılabilir eğitim projeleri uygulanacaktır. Ayrıca özellikle uluslararası kuruluşlarla turizm sektöründeki nitelikli ve belgeli iş gücü ihtiyacına yönelik belgeli personelin yaygınlaştırılması amacı ile iş birliklerine gidilecektir.

- **GAP Bölgesi Turizm Odaklı Tanıtım ve Markalaşma Projesi:** Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde turizm odaklı tanıtımın yapılması kapsamında kültür ve turizm açısından önemli illerin ve yerleşimlerin öne çıkartılarak kendilerini markalaştıracak tanıtım politikalarının oluşturulması ve izlenmesi, bütüncül bir yaklaşımla çalışmalar başlatılmıştır. Bölgenin ulusal ve uluslararası alanda bilinirliği ve görünürlüğünün artırılması amaçlanmaktadır. Bölgede yapılan tanıtım çalışmaları bu proje kapsamında yürütülecektir. Bu kapsamda;
  - GAP Bölgesi Tanıtım ve Markalaşma Stratejik İletişim Planı kararları hayata geçirilecektir.
  - Bölgenin tanıtımın yapılması için ulusal-uluslararası çeşitli etkinlikler düzenlenecektir.
  - Özel sektörle iş birliği yapılarak bölgenin haritalar sokak görünümü yol ve nokta çekimleri tamamlanacaktır.
  - Bölgedeki kalkınma ajanslarıyla beraber yürütülen "Sonuç Odaklı Program" kapsamında ön görülen faaliyetler gerçekleştirilecektir.
  - Mevcut rotaların işlevlendirilmesi ve yeni rotaların oluşturulması sağlanacaktır.

Programın Hedef Göstergeleri

Yapılacak yatırımlarla bölgede 2028 yılında yatak kapasitesinin 98.696'ya çıkarılması ve konaklama süresinin ortalama 2,6 geceye yükseltilmesi, belgelendirilmiş tesislerdeki geceleme sayısının 8.127.513'e ulaşması hedeflenmektedir.

Tablo 8: Turizm Odaklı Ekonomik Büyüme Programı Göstergeleri

Gösterge Adı	Birimi	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedefi	Veri Kaynağı
Bakanlık Belgeli Yatak Sayısı	adet	66.360	98.696	Kültür ve Turizm Bakanlığı
Belgeli Tesislerde Geceleme Sayısı	kişi	3.962.143	8.127.513	Kültür ve Turizm Bakanlığı
Ortalama Geceleme Sayısı	gün	1,67	2,6	Kültür ve Turizm Bakanlığı

4.5. ÖDÖP 5: Emek Yoğun Sanayi Sektörlerinde Dönüşüm Programı

Programın Amacı

Emek yoğun sanayi işsizlikle mücadele, ekonomik kalkınmayı destekleme ve bölgesel dengesizlikleri azaltma açısından kritik öneme sahiptir. Söz konusu sektör özellikle iş gücünün bol olduğu ve sermayenin sınırlı olduğu bölgelerde, ekonomik büyüme ve kalkınmayı hızlandırmak için stratejik bir öncelik taşımaktadır.

GAP Bölgesi'nin mevcut tarımsal üretim potansiyeline rağmen, katma değerli ürün üretimin düşük olması sanayi sektörünün gelişimini zorunlu hale getirmektedir. Tarım ve sanayinin birbirini destekleyeceği bir yapı kurarak, emek yoğun sanayi sektörleri, tarımsal ürünlerin işlenmesi, paketlenmesi ve ihracat süreçlerinde önemli katkılar sağlayacaktır. Böylece bölgedeki ekonomik çeşitlilik artırılacaktır. GAP Bölgesi'nin emek yoğun sanayiye olan ihtiyacı, işsizlikle mücadele, ekonomik çeşitlenme sağlama ve bölgenin sanayi altyapısını geliştirme gereksiniminden kaynaklanmaktadır. Bu sektörler, aynı zamanda bölgenin rekabet gücünü artırarak sürdürülebilir kalkınmayı destekleyecektir. Emek Yoğun Sanayi Sektörlerinde Dönüşüm Programı ile;

- Özellikle işsizliğin yüksek olduğu yerleşimlerde geniş istihdam olanakları sağlanacaktır.
- Düşük maliyetlerle kurulup çalışılabileceği için sermaye yetersizliği çeken yerleşimlerde ekonomik faaliyetlerin hızla başlaması sağlanacaktır.
- Tarımsal ürünler işlenerek kırsal yerleşimlerde katma değer yaratacak ve gelir artışı sağlanacaktır.
- Daha az gelişmiş yerleşimlerde sanayi faaliyetlerini başlatarak ekonomik dengesizlikleri azaltacak ve bölgeler arası kalkınmayı teşvik edecektir.
- Emek yoğun sektörlerde üretilen ürünler, düşük maliyetli iş gücü avantajı ile uluslararası pazarlarda rekabetçi fiyatlarla satılarak ihracat hacmini artıracaktır.

Bu gerekçelerle emek yoğun sanayiyi geliştirecek faaliyetlerin 2028 yılı sonuna kadar tamamlanması hedeflenmektedir. Böylece katma değerli ürün üretilerek sanayi sektörünün gelişimi, bölgenin rekabet edebilirliğinin artırılması sağlanmış olacaktır.

Programın Bütçesi

Program kapsamında 2028 yılı sonuna kadar toplam 2 proje için 16,1 milyar TL tutarında bütçenin kullanılması planlanmaktadır.

Program Kapsamında Yürütülecek Projeler

Emek Yoğun Sanayi Sektörlerinde Dönüşüm Programı kapsamında uygulanması öngörülen önemli projeler ve detayları şöyledir.

- **Büyük Ölçekli Yatırımlar:** Bölge ekonomisini harekete geçirecek ve yan sektörleri tetikleyecek 2 büyük ölçekli özel sektör yatırımının bölgeye çekilmesi hedeflenmektedir.

- **Başat Tarım Ürünlerinde Katma Değer Dönüşümü:** GAP Bölge Kalkınma İdaresi tarafından yürütülen çalışmalarda bölgede 7 adet stratejik tarımsal ürün (pamuk, buğday, mısır, kırmızıbiber, Antep fıstığı, zeytin ve koyun sütü) belirlenmiştir. Bu ürünlerde tohumdan nihai ürüne kadar bütün değer zincirine entegre bir bakış açısı geliştirilmiştir. Dönem içerisinde bu ürünlerin tarıma dayalı sanayide kullanım olanaklarına dair analizler yapılması planlanmaktadır. Bunun sonucunda en az 70 yeni ürünün tespiti öngörülmektedir. Bu 70 üründen en az 5 tanesi yatırıma dönüştürülecektir. Bu kapsamda;
  - Parametrik yöntemlerle ürün seçimi ve belirleme çalışmaları yapılacaktır.
  - Belirlenen ürünlere ilişkin değer zinciri süreçlerinde verimlilik analiz raporları hazırlanacaktır.
  - Hazırlanan raporlar doğrultusunda proje ve faaliyetler yapılacak ve desteklenecektir.

Programın Hedef Göstergeleri

Yapılacak yatırımlarla bölgede 2028 yılında iki adet büyük ölçekli yatırımın hayata geçirilmesi ile 36 adet yeni yatırım yapılması ve yatırıma dönüştürülecek 70 adet yeni ürün tespitinin gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

Tablo 9: Emek Yoğun Sanayi Sektörlerinde Dönüşüm Programı Göstergeleri

Gösterge Adı	Birimi	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedefi	Veri Kaynağı
Hayata Geçirilen Büyük Ölçekli Yatırım Sayısı	adet	0	2	GAP BKİ
Yeni Yatırım Sayısı	adet	0	36	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, GAP BKİ
Başat Ürünlerde Yatırıma Dönüşebilecek Potansiyel Ürün Sayısı	adet	0	70	GAP BKİ

5. EYLEM PLANI KAPSAMINDAKİ PROJELER

2024-2028 yıllarını kapsayan GAP Eylem Planı 93'ü ÖDÖP kapsamında olmak üzere toplamda 198 projeden meydana gelmektedir.

GAP Eylem Planı'nda yer alan her bir proje için; eksen kodu, eksen adı, eylem no, proje adı, yer, sorumlu kuruluş, iş birliği yapılacak kuruluş, başlama-bitiş tarihi, yapılacak işlem ve açıklama, öncelikli dönüşüm kodu ile öncelikli dönüşüm programı adı bilgileri bulunmaktadır.

Eksen Kodu	**Eksen Adı**					
A	Bölgenin Kalkınma Vizyonu Çerçevesinde Yapılacak Yatırımlar ve Öncelikli Dönüşüm Kapsamında Desteklenecek Faaliyetler					
Eylem No	**Proje Adı**	**Yer**	**Sorumlu Kuruluş**	**İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar**	**Başlama-Bitiş Tarihi**	**Yapılacak İşlem ve Açıklama**
ÖDÖP Kodu	**Öncelikli Dönüşüm Programı Adı**					
Ö1	Sulama Programı					

Bu kapsamda:

- "Eksen Kodu" ve "Eksen Adı" ilgili projenin GAP Eylem Planı kapsamındaki yerini belirtirken,
  A: Bölgenin Kalkınma Vizyonu Çerçevesinde Yapılacak Yatırımları ve Öncelikli Dönüşüm Kapsamında Desteklenecek Faaliyetleri,
  B: Bölgede Takibi Önemli Görülen Büyük Ölçekli Altyapı Yatırımlarını,
  C: Bölgede Kalkınmayı Tamamlayıcı Diğer Yatırımları tanımlamaktadır.
- "ÖDÖP Kodu" ve "Öncelikli Dönüşüm Programı Adı" sadece A kodlu eksende yer almakta olup bölgenin kalkınma vizyonu çerçevesinde belirlenen ilgili projenin öncelikli dönüşüm programı ile ilişkisini belirtmektedir. İlgili tabloda;
  Ö1: Sulama Programı kapsamındaki projeleri,
  Ö2: Tarımda Hassas Dönüşüm Programı kapsamındaki projeleri,
  Ö3: GAP Entegre 2.0 Programı kapsamındaki projeleri,
  Ö4: Turizm Odaklı Ekonomik Büyüme Programı kapsamındaki projeleri,
  Ö5: Emek Yoğun Sanayi Sektörlerinde Dönüşüm Programı kapsamındaki projeleri tanımlamaktadır.
- "Eylem No" ilgili projenin eksen ve ÖDÖP'le olan ilişkisini göstermektedir.
- "Proje Adı" ilgili projenin veya faaliyetin Kamu Yatırım Programı'ndaki adını ifade etmektedir.
- "Yer", ilgili projenin yürütüleceği il/illeri göstermektedir.

- “Sorumlu Kuruluş” ilgili projeyi yürütecek veya yönlendirecek, projenin süresinde sonuçlandırılmasından ve raporlanmasından sorumlu kuruluşu ifade etmektedir.
- “İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar” ilgili projeyi yürütecek veya yönlendirecek olan sorumlu kuruluş ile işbirliği içerisinde çalışacak yerel ve merkezi kurum ve kuruluşları ifade etmektedir.
- “Başlama ve Bitiş Tarihi” ilgili projenin tamamlanması için öngörülen süreyi göstermektedir.
- “Yapılacak İşlem ve Açıklama” ilgili proje kapsamında gerçekleştirilecek iş ve işlemlerin detaylandırıldığı bölümdür.

GAP Eylem Planı kapsamındaki projeler ekte sunulmaktadır.

6. EYLEM PLANI ÖZET BÜTÇESİ

GAP Eylem Planı kapsamında, üç eksendeki toplam 198 projeye 2024-2028 yılları arasında toplam 496,2 milyar TL ödenek tahsis edilmesi öngörülmektedir.

Tablo 10: GAP Eylem Planı 2024-2028 Özet Bütçe Tablosu

(2025 yılı fiyatlarıyla, milyon TL)

KOD	EKSENLER		2024	2025	2026	2027	2028	2024-2028
A	Bölgenin Kalkınma Vizyonu Çerçevesinde Yapılacak Yatırımlar ve Öncelikli Dönüşüm Kapsamında Desteklenecek Faaliyetler	ÖDÖP 1: Sulama Programı	42.584,7	42.721,6	42.954,9	42.954,9	42.955,0	214.171,1
		ÖDÖP 2: Tarımda Hassas Dönüşüm Programı	8.465,8	12.183,9	13.584,5	14.704,8	14.823,8	63.762,8
		ÖDÖP 3: GAP Entegre 2.0 Programı	644,5	850,5	967,6	1.052,9	1.055,6	4.571,1
		ÖDÖP 4: Turizm Odaklı Ekonomik Büyüme Programı	3.334,8	4.179,1	4.196,4	3.806,0	3.798,7	19.315,0
		ÖDÖP 5: Emek Yoğun Sanayi Sektörlerinde Dönüşüm Programı	2.291,0	2.995,0	3.408,0	3.703,0	3.703,0	16.100,0
B	Bölgede Takibi Önemli Görülen Büyük Ölçekli Altyapı Yatırımları		27.363,3	35.529,9	22.160,9	39.008,1	34.265,3	158.327,5
C	Bölgede Kalkınmayı Tamamlayıcı Diğer Yatırımlar		5.820,1	6.747,7	3.994,3	2.430,5	928,9	19.921,4
TOPLAM			**90.504,2**	**105.207,7**	**91.266,6**	**107.660,2**	**101.530,2**	**496.168,9**

Not: Merkezi idare bütçesinden tahsis edilecek gösterge niteliğindeki yatırım ödeneklerini belirtmekte olup diğer kaynaklardan sağlanacak ilave finansman dâhil değildir. Ayrıca projelerin gerçekleşme durumuna göre ve bütçe imkânlarına bağlı olarak ilave kaynak tahsis edilebilecektir.

GAP Eylem Planı 2024-2028 kapsamında;

- Sulama Programı için 41 projeye 214,2 milyar TL, Tarımda Hassas Dönüşüm Programı için 21 projeye 63,8 milyar TL, GAP Entegre 2.0 Programı için 5 projeye 4,6 milyar TL, Turizm Odaklı Ekonomik Büyüme Programı için 24 projeye 19,3 milyar TL, Emek Yoğun Sanayi Sektörlerinde Dönüşüm Programı için 2 projeye 16,1 milyar TL olmak üzere bölgenin kalkınma vizyonu çerçevesinde ÖDÖP'ler kapsamındaki yatırımlar ve desteklenecek faaliyetler için toplam 93 projeye 317,9 milyar TL,

- Bölgenin kalkınmasında önem teşkil ettiği değerlendirilen, bölgenin kalkınmasını tetikleyici etkiye sahip, takibi gerekli görülen büyük ölçekli altyapı yatırımlarında 47 projeye 158,3 milyar TL,

- Kalkınmayı tamamlayıcı niteliği haiz, bölgede kapsayıcı kalkınmaya hizmet edeceği değerlendirilen küçük ölçekli yatırımlar için 58 projeye 19,9 milyar TL tahsis edilecektir.

7. EYLEM PLANININ KOORDİNASYONU VE UYGULANMASI

GAP Eylem Planı bölgenin kalkınması için belirlenen vizyon doğrultusunda bölge illerindeki bütün sektörler ile bütün yatırımcı kamu kurum ve kuruluşlarla ilişkilidir. Eylem Planı'nda faaliyeti bulunan kamu kurum ve kuruluşları başta olmak üzere, valilikler, kaymakamlıklar, mahalli idareler ve üniversiteler çalışmaların eksiksiz yerine getirilebilmesine ve planlanan sürede tamamlanabilmesine yönelik tedbirleri alacaktır.

GAP Eylem Planı'nın bölgedeki koordinasyonu ve uygulamasının takibinden GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı sorumludur. Bununla birlikte Eylem Planı kapsamında tevdi edilen görev ve sorumluluklar için GAP Bölge Kalkınma İdaresi, 2024-2028 dönemi faaliyetlerini planlayacaktır. Bu çerçevede bölgede gelirin ve istihdamın artırılması, ekonomik faaliyetlerin iklime duyarlı hale getirilmesi konusundaki GAP BKİ hedefleri ile bu hedeflerin, GAP BKİ tarafından uygulanan destek programı ve desteklenen her bir proje bazında, izleme ve değerlendirilmesine ilişkin esaslar Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü koordinasyonunda belirlenecektir.

GAP Eylem Planı ile diğer bölgesel nitelikli eylem planları ve ulusal bölgesel kalkınma politikaları arasında uyum ve eşgüdümün sağlanmasından Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü sorumludur.

GAP Eylem Planı ulusal düzeyde Cumhurbaşkanlığı Ekonomi Koordinasyon Kurulu (EKK) tarafından takip edilecektir. GAP Eylem Planı, bölgesel kalkınmaya yönelik diğer eylem planları ve stratejilerle birlikte yılda bir defa EKK gündemine alınacaktır. EKK'nın GAP Eylem Planı kapsamındaki konularda sekretaryasını Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü sağlayacaktır.

Eylem Planı'nda yer alan projelere, ihtiyaç duyulması halinde, ilgili kurum ve kuruluşların görüşü alınarak Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda revizyon yapılabilecektir.

8. EYLEM PLANININ İZLENMESİ

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı altı aylık dönemlerde Eylem Planı'nda proje ve faaliyeti bulunan kamu kurum ve kuruluşlarından faaliyetleri hakkında izleme raporu alacaktır.

İlgili kurum ve kuruluşlar GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı tarafından GAP Eylem Planı'nın koordinasyonu, takibi ve izlenmesi ile ilgili konularda iş birliği yapmak ve istenilen bilgileri zamanında paylaşmakla yükümlüdür.

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, GAP Eylem Planı'nın izlenmesi çerçevesinde ilgili kurum ve kuruluşlardan edindiği bilgileri derleyerek ve analiz ederek belirlenen dönemlerde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğüne iletmekle yükümlüdür.

9. EYLEM PLANININ İLETİŞİMİ

Her bütçe yılı sonunda GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı tarafından GAP Eylem Planı kapsamında bölgedeki gelişmelerin konu edildiği raporlar ve analizler sürdürülebilirlik, şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkeleri doğrultusunda kamuoyu ile paylaşılacaktır.

GAP Eylem Planı'nın tanıtım ve bilgilendirme faaliyetleri, bölgede GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı tarafından; ulusal ve uluslararası tanıtım ve bilgilendirme faaliyetleri ise kalkınma işbirliği ve kalkınma diplomasisi çerçevesinde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü koordinasyonunda yürütülecektir.

T.C. SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ
BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

EK:

2024-2028 GAP EYLEM PLANI KAPSAMINDAKİ PROJELER

A	Bölgenin Kalkınma Vizyonu Çerçevesinde Yapılacak Yatırımlar ve Öncelikli Dönüşüm Kapsamında Desteklenecek Faaliyetler					
Eylem No	**Proje Adı**	**Yer**	**Sorumlu Kuruluş**	**İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar**	**Başlama-Bitiş Tarihi**	**Yapılacak İşlem ve Açıklama**
Ö1	**Sulama Programı**					
A.Ö1.1	Kralkızı-Dicle Pompaj Sulaması 1. Kısım İkmali	Diyarbakır	DSİ Genel Müdürlüğü		2017-2028	Yapımı devam eden projenin toplam alanı 4.500 ha alan olup plan dönemi içerisinde tamamlanması öngörülmektedir.
A.Ö1.2	Kralkızı-Dicle Cazibe Sulaması 2.Kısım Şebeke Yapımı İkmali	Diyarbakır	DSİ Genel Müdürlüğü		2020-2028	Toplamda 6.838 ha olan projenin hâlihazırda 6.200 ha alanı tamamlanmıştır. Kalan 638 ha alan plan dönemi içerisinde tamamlanacaktır.
A.Ö1.3	Kralkızı-Dicle Cazibe Sulaması 3. Kısım Şebeke Yapım İşi	Diyarbakır	DSİ Genel Müdürlüğü		2023-2028	Toplamda 5.161 ha olan projenin hâlihazırda 4.290 ha alanı tamamlanmıştır. Kalan 871 ha alan plan dönemi içerisinde tamamlanacaktır.
A.Ö1.4	Kralkızı-Dicle Cazibe Sulaması 3.Kısım Şebeke Yapımı İkmali	Diyarbakır	DSİ Genel Müdürlüğü		2021-2028	2021 yılında başlanmış olan proje kapsamında toplamda 8.879 ha alanın cazibeyle sulanması amaçlanmaktadır. Hâlihazırda 6.120 ha alanı tamamlanmıştır. Kalan 2.759 ha alan plan dönemi içerisinde tamamlanacaktır.
A.Ö1.5	Kralkızı-Dicle Cazibe Sulaması 4. Kısım Şebeke Tamamlama	Diyarbakır	DSİ Genel Müdürlüğü		2023-2028	Projenin toplam alanı 1.273 ha alan olup plan dönemi içerisinde tamamlanacaktır.
A.Ö1.6	Kralkızı-Dicle Cazibe Sulaması 4.Kısım Şebeke Yapımı İkmali	Diyarbakır	DSİ Genel Müdürlüğü		2023-2028	Toplamda 6.000 ha olan projenin hâlihazırda 4.255 ha alanı tamamlanmıştır. Geriye kalan 1.745 ha alanın sulamaya açılması çalışmaları plan dönemi içerisinde tamamlanacaktır.
A.Ö1.7	Kralkızı-Dicle P3 Pompaj Sulaması Ana Kanal ve Şebeke Yapım İşi	Diyarbakır	DSİ Genel Müdürlüğü		2017-2028	2017 yılında başlanmış olan ve toplamda 23.965 ha olan projenin hâlihazırda 6.264 ha alanı tamamlanmıştır. Kalan 17.701 ha alanın plan dönemi içerisinde tamamlanması amaçlanmaktadır.
A.Ö1.8	Kralkızı-Dicle P4 Pompaj Sulaması	Diyarbakır	DSİ Genel Müdürlüğü		2017-2028	Toplamda 12.470 ha olan projenin hâlihazırda 3.300 ha alanı tamamlanmıştır. Kalan 9.170 ha alan plan dönemi içerisinde tamamlanacaktır.
A.Ö1.9	Silvan Cazibe Sulaması Ana Kanal, Tünel ve Şebeke Yapım İşi	Diyarbakır	DSİ Genel Müdürlüğü		2015-2028	Silvan Cazibe Sulaması Ana Kanal, Tünel ve Şebeke yapım işlerinden oluşmakta olup, proje kapsamında toplam 128.897 ha alanın sulanması amaçlanmaktadır.

Eylem No	Proje Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
A.Ö1.10	Ambar Barajı Sulaması İkmali	Diyarbakır	DSİ Genel Müdürlüğü		2022-2028	Proje kapsamında Ambar Barajı vasıtasıyla toplam 3.554 ha alanın sulanması amaçlanmaktadır. Proje plan dönemi içerisinde tamamlanacaktır.
A.Ö1.11	Ambar Barajı Sulaması 2. Kısım	Diyarbakır	DSİ Genel Müdürlüğü		2022-2028	Projenin toplam alanı 7.171 ha alan olup plan dönemi içerisinde tamamlanması planlanmaktadır.
A.Ö1.12	Bulaklıdere Barajı Sulaması	Diyarbakır	DSİ Genel Müdürlüğü		2022-2028	Bulaklıdere Barajı sulamasıyla toplam 6.402 ha alanın plan dönemi içerisinde sulamaya açılması öngörülmektedir.
A.Ö1.13	Kıbrıs Barajı Sulaması	Diyarbakır	DSİ Genel Müdürlüğü		2021-2028	Kıbrıs Barajı sulama projesiyle 3.175 ha alan plan döneminde sulamaya açılacaktır.
A.Ö1.14	Karacalar Barajı Sulaması	Diyarbakır	DSİ Genel Müdürlüğü		2015-2028	Karacalar Barajı sulaması kapsamında toplam alanı 4.245 ha olan alanda plan dönemi içerisinde yatırımlar tamamlanacaktır.
A.Ö1.15	Silvan Projesi Pompaj Sulamaları	Diyarbakır	DSİ Genel Müdürlüğü		2016-2028	Silvan Barajı ve Silvan pompaj sulamaları GAP için en önemli sulama projelerinden biridir. Plan dönemi sonunda proje kapsamında hâlihazırda devam eden çalışmalar neticelendirilerek toplam 33.644 ha alanın sulamaya açılmış olması amaçlanmaktadır.
A.Ö1.16	Kale Barajı Sulaması İletim Hattı ve Şebeke Yapım İşi	Diyarbakır	DSİ Genel Müdürlüğü		2017-2028	Kale Barajı sulaması kapsamında 13.942 ha alanın yapılacak yatırımlarla plan dönemi sonunda sulamaya açılması amaçlanmaktadır.
A.Ö1.17	Mardin-Ceylanpınar Ovaları Cazibe Sulaması 1.Kısım Şebeke İkmali 2. Kısım	Şanlıurfa	DSİ Genel Müdürlüğü		2016-2028	Mardin sulamaları GAP Eylem Planı'nın önemli projelerindendir. Bu kapsamda toplam 10.602 ha alanın dönem sonunda sulamaya açılmış olması hedeflenmektedir.
A.Ö1.18	Mardin Ceylanpınar Ovaları Cazibe Sulaması 2.Kısım	Şanlıurfa	DSİ Genel Müdürlüğü		2021-2028	Mardin sulamaları 2. kısım kapsamında toplam alanı 2.318 ha olan alanın plan dönemi içerisinde tamamlanması planlanmaktadır.
A.Ö1.19	Mardin Ceylanpınar Ovaları Cazibe Sulaması 3.Kısım Şebeke İkmali	Şanlıurfa	DSİ Genel Müdürlüğü		2023-2028	Toplamda 7.208 ha olan projenin hâlihazırda 1.500 ha alanı tamamlanmıştır. Kalan 5.708 ha alan plan dönemi içerisinde tamamlanacaktır.
A.Ö1.20	Mardin Depolaması Cazibe Sulaması Ana Kanal ve Şebeke Yapım İşi	Şanlıurfa	DSİ Genel Müdürlüğü		1997-2028	Toplamda 29.732 ha olan projenin hâlihazırda 15.566 ha alanı tamamlanmıştır. Kalan 14.166 ha alan plan dönemi içerisinde tamamlanacaktır.

Eylem No	Proje Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
A.Ö1.21	Mardin Depolaması Pompaj Sulaması 1. ve 2. Kademe Şebeke Yapım İşi	Mardin	DSİ Genel Müdürlüğü		2017-2028	Projenin toplam alanı 55.715 ha olup plan dönemi içerisinde tamamlanması planlanmaktadır.
A.Ö1.22	Viranşehir Pompaj Sulaması 2. Kademe İkmali	Şanlıurfa	DSİ Genel Müdürlüğü		2021-2028	Toplamda 7.636 ha olan projenin hâlihazırda 6.750 ha alanı tamamlanmıştır. Kalan 886 ha alan plan dönemi içerisinde tamamlanacaktır.
A.Ö1.23	Hilvan-Siverek Pompaj Sulaması Şebeke Yapım İşi	Şanlıurfa	DSİ Genel Müdürlüğü		2016-2028	Toplam 20.041 ha alanı kapsayan proje dönem sonunda tamamlanacaktır.
A.Ö1.24	Koçali Barajı Sulaması	Adıyaman	DSİ Genel Müdürlüğü		2015-2028	Koçali Barajı kapsamında toplam 18.707 ha alanın sulamaya açılması öngörülmektedir.
A.Ö1.25	Gömükan Barajı Sulaması	Adıyaman	DSİ Genel Müdürlüğü		2021-2028	Toplamda 7.293 ha olan projenin hâlihazırda 5.000 ha alanı tamamlanmıştır. Kalan 2.293 ha alan plan dönemi içerisinde tamamlanacaktır.
A.Ö1.26	Gaziantep P2 Pompaj Sulaması 2. Kısım	Gaziantep	DSİ Genel Müdürlüğü		2014-2028	Projenin toplam alanı 9.335 ha olup plan dönemi içerisinde tamamlanması planlanmaktadır.
A.Ö1.27	Musabeyli Barajı Sulaması	Kilis	DSİ Genel Müdürlüğü		2027-2028	Toplamda 3.395 ha olan projenin hâlihazırda 750 ha alanı tamamlanmıştır. Kalan 2.645 ha alan plan dönemi içerisinde tamamlanacaktır.
A.Ö1.28	Adıyaman Göksu Araban Projesi Baraj, İletim Hattı ve Şebeke Yapım İşi	Adıyaman, Gaziantep	DSİ Genel Müdürlüğü		2024-2028	Projenin toplam alanı 53.552 ha alan olup plan dönemi içerisinde tamamlanması planlanmaktadır.
A.Ö1.29	Silvan Barajı ve HES Yapım İşleri	Diyarbakır	DSİ Genel Müdürlüğü		2020-2028	Silvan Barajı yapım işi kapsamında 7.013 hm^3 depolama işi tamamlanacak ve 160 MW gücünde HES kurulumu işleri tamamlanacaktır.
A.Ö1.30	Ambar Barajı	Diyarbakır	DSİ Genel Müdürlüğü		2010-2028	Toplamda 12.325 ha olan projenin hâlihazırda 1.600 ha alanı tamamlanmıştır. Kalan 10.725 ha alan plan dönemi içerisinde tamamlanacaktır.
A.Ö1.31	Bulaklıdere Barajı	Diyarbakır	DSİ Genel Müdürlüğü		2010-2028	Bulaklıdere Barajı kapsamında 28,14 hm^3 depolama işi tamamlanacaktır.
A.Ö1.32	Kıbrıs Barajı	Diyarbakır	DSİ Genel Müdürlüğü		2010-2028	Kıbrıs Barajı kapsamında yapımı devam eden 19,26 hm^3 depolama işi tamamlanacak ve 3.175 ha alan sulamaya açılacaktır.
A.Ö1.33	Karacalar Barajı	Diyarbakır	DSİ Genel Müdürlüğü		2010-2028	Karacalar Barajı kapsamında 24,49 hm^3 depolama işi tamamlanacak ve 4.245 ha alan sulamaya açılacaktır.

Eylem No	Proje Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
A.Ö1.34	Çermik-Kale Barajı İkmali	Diyarbakır	DSİ Genel Müdürlüğü		2013-2028	Çermik-Kale Barajı kapsamında yapımı devam eden 183,49 hm^3 depolama işi tamamlanacak ve 13.943 ha alan sulamaya açılacaktır.
A.Ö1.35	Kâhta-Koçali Barajı	Adıyaman	DSİ Genel Müdürlüğü		2013-2028	Kâhta-Koçali Barajı kapsamında yapımı devam eden 296,97 hm^3 depolama işi tamamlanacak ve 18.707 ha alan sulamaya açılacaktır.
A.Ö1.36	Gömükan Barajı İkmali	Adıyaman	DSİ Genel Müdürlüğü		2015-2028	Gömükan Barajı kapsamında yapımı devam eden 57,46 hm^3 depolama işi tamamlanacak ve 7.293 ha alan sulamaya açılacaktır.
A.Ö1.37	Kâhta- Büyükçay Barajı	Adıyaman	DSİ Genel Müdürlüğü		2020-2028	Kâhta Büyükçay Barajı kapsamında yapımı devam eden 100,77 hm^3 depolama işi tamamlanacak ve 9.799 ha alan sulamaya açılacaktır.
A.Ö1.38	Drenaj Projeleri ve Bakım-Onarım	Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak	DSİ Genel Müdürlüğü		2013-2028	Bölge genelinde devam eden drenaj çalışmaları tamamlanacak; bakım onarım gerçekleştirilecektir.
A.Ö1.39	Tarla İçi Drenaj ve Arazi Islahı	Şanlıurfa	DSİ Genel Müdürlüğü		2016-2028	Tarla içi altyapının iyileştirilmesi faaliyetleri kapsamında yürütülen drenaj çalışmaları müşavirlik ve kontrollük hizmetleri sağlanarak tamamlanacaktır.
A.Ö1.40	GAP İlleri Arazi Toplulaştırma ve Tarla içi Geliştirme Hizmetleri	GAP İlleri	DSİ Genel Müdürlüğü		2009-2028	GAP Bölgesi illerinde çalışmaları devam eden arazi toplulaştırma işleri müşavirlik ve kontrollük hizmetleri sağlanarak tamamlanacaktır.
A.Ö1.41	Küçük Ölçekli Tarımsal Sulama	GAP İlleri	GAP BKİ	Tarım ve Orman İl ve İlçe Müdürlükleri, İl Özel İdareleri, Belediyeler, DSİ	2024-2028	DSİ sulama sahası dışında kalan ve halk sulamaları olarak tabir edilen mevcut sulama altyapı sorunlarına çözüm üretmek amacıyla hem atıl durumda kalan alanların rehabilitasyonu hem de ihtiyaç duyulan yeni alanlarda sulama altyapılarının oluşturulması için 39 bin ha'lık alanda çalışmalar yapılacaktır.
Ö2	**Tarımda Hassas Dönüşüm Programı**					
A.Ö2.1	Bitkisel Üretimi Geliştirme	GAP İlleri	Tarım ve Orman Bakanlığı		2024-2028	Organik ve iyi tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması, çiftçilere eğitim verilmesi, üretim kontrolü ve sertifikasyonu, bilinçlendirme faaliyetleri desteklenecektir. Ayrıca işlenmeyen, nadasa bırakılan veya işlemeli tarıma uygun olmayan araziler öncelikli olmak üzere uygun üretim tekniklerini kullanmak suretiyle bitkisel üretimin artırılması amacıyla azami %75 ayni tohum/fide/fidan desteği sağlanacaktır.

Eylem No	Proje Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
A.Ö2.2	Çayır Mera Islah ve Amenajman	GAP İlleri	Tarım ve Orman Bakanlığı		2024-2028	6 Şubat depremlerinden etkilenen bölgelerde mera verimliliğini artırmak, hayvancılığı desteklemek ve doğal kaynakları korumak amacıyla ıslah çalışmaları yapılacak, hayvancılık sektörünün yem ihtiyacı karşılanacak ve çiftçi refahı sağlanacaktır.
A.Ö2.3	Hayvancılığın Geliştirilmesi	GAP İlleri	Tarım ve Orman Bakanlığı	İl-İlçe Tarım ve Orman Müdürlükleri, Yerel Yönetimler, Tarımsal Örgütler (Ziraat Odası, Yetiştirici ve Üretici Birlikleri, Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri)	2024-2028	Süt hijyeni, büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık altyapısı, buzağı ve kuzu kayıplarının önlenmesi, ıslah çalışmaları ile arıcılık ve ipekböcekçiliğine yönelik yatırımlar yapılacaktır.
A.Ö2.4	Deprem Bölgesi Hayvancılık Destekleri	GAP İlleri	Tarım ve Orman Bakanlığı	İl-İlçe Tarım ve Orman Müdürlükleri, Yerel Yönetimler, Tarımsal Örgütler (Ziraat Odası, Yetiştirici ve Üretici Birlikleri, Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri)	2024-2025	Süt üretimi ve hayvancılığın tüm alanlarında (büyükbaş, küçükbaş, arıcılık, ipekböcekçiliği) verimlilik ve kaliteyi artırmak, hayvan kayıplarını önlemek ve altyapıyı güçlendirmek amacıyla kapsamlı yatırımlar yapılacaktır.
A.Ö2.5	Türkiye'de Deprem Bölgesinde Tarım Sektörünün İyileştirilmesi Projesi (Agrifood)	Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Şanlıurfa	Tarım ve Orman Bakanlığı	Dünya Bankası	2025-2028	Çayır Mera Alanlarının İyileştirilmesi, Ortak Makine Parkı Kurulumu, Sulama Kooperatiflerinin Kontrolündeki Sulama Alanlarının Modernizasyonu, Hayvancılık Sektörünün Rehabilitasyonu ve Proje Yönetimi, İzleme ve Değerlendirme çalışmaları yapılacaktır.
A.Ö2.6	Generasyon Atlatma ve Sıcaklık Test Merkezi	GAP İlleri	Tarım ve Orman Bakanlığı	Tarım Orman Bakanlığı, TAGEM, GAP Tarımsal Araştırma Enstitüsü	2024-2028	Generasyon Atlatma ve Sıcaklık Test Merkezi için bina yapılacak, makine teçhizat sağlanacaktır. Ar-Ge için proje desteği sağlanacaktır.

Eylem No	Proje Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
A.Ö2.7	Adıyaman Sert Kabuklu Meyveler Araştırma Enstitüsü Altyapısı Kurulumu	Adıyaman	Tarım ve Orman Bakanlığı	Tarım Orman Bakanlığı, TAGEM, GAP Tarımsal Araştırma Enstitüsü	2025-2028	Adıyaman Sert Kabuklu Meyveler Araştırma Enstitüsü için yeni bina ve laboratuvar yapılacak, alet ekipman alt yapısı sağlanacaktır.
A.Ö2.8	Şanlıurfa ve Diyarbakır Tarımsal Araştırma Enstitüsü Hayvancılık Araştırma Altyapısının Geliştirilmesi (HAYSÜD)	Şanlıurfa, Diyarbakır	Tarım ve Orman Bakanlığı		2025-2028	Mevcut ahır ve ağılların çok eski olması nedeniyle 2 adet 250 başlık büyükbaş hayvan ahırı alt yapısı ve 4 adet 500 başlık küçükbaş hayvan ağılı yapılacaktır.
A.Ö2.9	Dünya Bankası Hayvancılık Sektörünün Rehabilitasyonu Projesi	GAP İlleri	Tarım ve Orman Bakanlığı	İl-İlçe Tarım ve Orman Müdürlükleri, Yerel Yönetimler, Tarımsal Örgütler (Ziraat Odası, Yetiştirici ve Üretici Birlikleri, Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri)	2025-2028	GAP Bölgesi'nde 6 Şubat depremlerinden etkilenen illerde hayvan üreticilerine destek olmak amacıyla il/ilçe tarım müdürlükleri ve kooperatiflerin kapasitelerinin güçlendirilmesi, büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık işletmelerinin modernize edilmesi, kanatlı hayvancılığın geliştirilmesi ve soğuk hava araçları alımı gibi faaliyetler gerçekleştirilecektir.
A.Ö2.10	Akıllı Tarım Uygulamalarının Yaygınlaştırılması	GAP İlleri	GAP BKİ	Tarım ve Orman Bakanlığı, DSİ, TÜRKSAT	2024-2028	Akıllı tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması, izlenmesi, geliştirilmesi ve çiftçilere bu konuda destek verilmesi amacıyla merkezi ve yerel düzeyde koordinasyon kurulması, Ar-Ge çalışmaları ve finansman sağlanması, teknolojik okuryazarlığın artırılması, ortak makine parkları oluşturulması, sulama sistemlerinin otomasyonu ve uydu görüntüleriyle desteklenen hassas tarım uygulamalarının geliştirilmesi gibi çeşitli faaliyetler yürütülecektir.
A.Ö2.11	Sulama Pompalarında Verimlilik	GAP İlleri	GAP BKİ	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, DSİ, TÜRKSAT	2024-2028	Sulama sistemlerinin verimliliğini artırmak için koordinasyon kurulları oluşturularak denetimler yapılacak, enerji hatları yenilenecek, akıllı trafolar kullanılacak, pompalarda verimlilik dönüşümleri yapılacak ve tarla içi akıllı sulama uygulamalarına destek verilecektir. Ayrıca, yenilikçi ürün ve ekipman kullanımının özendirilmesi, enerji verimliliği ve tasarrufu hakkında bilinçlendirme çalışmaları yapılacaktır.

Eylem No	Proje Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
A.Ö2.12	İyi Pamuk Uygulamaları	GAP İlleri	GAP BKİ	Tarım ve Orman Bakanlığı, İlgili STK'lar	2024-2027	Verimliliği artırmak ve maliyetleri düşürmek amacıyla çiftçiler teknik eğitim, demonstrasyon ve bilinçlendirme faaliyetleri ile desteklenecektir.
A.Ö2.13	Hayvancılık Altyapısının Geliştirilmesi	GAP İlleri	GAP BKİ	Tarım ve Orman Bakanlığı, TÜRKSAT	2024-2028	50 bin dekarlık alanda çiftçilerin teknolojik dönüşümünü desteklemek, mera yönetimini akıllı hale getirmek ve küçükbaş hayvancılığı geliştirmek üzere çeşitli projeler ve çalışmalar yapılacaktır.
A.Ö2.14	Taşlık Arazi Islahı	GAP İlleri	GAP BKİ	Tarım ve Orman Bakanlığı	2024-2028	50 bin dekarlık alanın temizlenmesi, çiftçilerin teknolojik bilgi ve donanımının artırılması, ortak makine kullanımının yaygınlaştırılması, akıllı sulama sistemlerinin desteklenmesi ve yeni nesil çiftçi örgütlerinin kurulması gibi faaliyetler yürütülecektir.
A.Ö2.15	Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Tarımda Kullanımının Yaygınlaştırılması	GAP İlleri	GAP BKİ	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı	2024-2028	Bölgede öncelikli olarak Bozova 3. Kısım, Suruç Pompaj, Çınar, Ceylanpınar, Derik Pompaj, Akçakale Pompaj, Adıyaman Keysun ve Antep Nizip 2. Kısımda GES kurulması sağlanacaktır.
A.Ö2.16	Tarımsal Altyapının Geliştirilmesi	GAP İlleri	GAP BKİ	Tarım ve Orman İl ve İlçe Müdürlükleri, Araştırma Enstitüleri, Valilikler, Kaymakamlıklar, Belediyeler, Üniversiteler	2024-2028	Bağcılık, seracılık gibi alanların geliştirilmesi ve fıstık, badem ve diğer bitkisel ürünlerin üretimi için projeler desteklenecektir.
A.Ö2.17	Tarımsal Eğitim ve Yayım Programı	GAP İlleri	GAP BKİ	Tarım ve Orman İl ve İlçe Müdürlükleri, Araştırma Enstitüleri, Valilikler, Kaymakamlıklar, Belediyeler, Üniversiteler	2024-2028	Üreticiye bilinçlendirme faaliyetleri yapılacak, çeşitli alanlarda eğitim verilmesi için projeler desteklenecektir.

Eylem No	Proje Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
A.Ö2.18	Organik Tarım - Kümelenme	GAP İlleri	GAP BKİ	Tarım ve Orman İl ve İlçe Müdürlükleri, Araştırma Enstitüleri, Valilikler, Kaymakamlıklar, Belediyeler, Üniversiteler	2024-2028	Tarım arazilerinin organik tarıma dönüştürülmesi ve organik tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması için projeler desteklenecektir.
A.Ö2.19	Tarım ve Tarıma Dayalı Sanayide Verimlilik Programı	GAP İlleri	GAP BKİ	Tarım ve Orman İl ve İlçe Müdürlükleri, Araştırma Enstitüleri, Valilikler, Kaymakamlıklar, Belediyeler, Üniversiteler, Kalkınma Ajansları	2024-2028	Tarımda ve tarım sistemlerinde yenilenebilir enerji kullanımı sağlanmasına yönelik projeler ve sıfır atık projeleri desteklenecektir.
A.Ö2.20	Parsel Yolu Yapımı	Şanlıurfa	TİGEM		2024-2025	160 km tarla içi yol yapımı tamamlanacaktır.
A.Ö2.21	Yem Fabrikası Yapımı	Şanlıurfa	TİGEM		2024-2026	1 adet yem üretim tesisinin yapımı tamamlanacaktır.
Ö3	**GAP Entegre 2.0 Programı**					
A.Ö3.1	GAP Bölgesi Coğrafi İşaret Tescilli Ürünlerin Üretiminin Teşvik Edilmesi Projesi	GAP İlleri	Tarım ve Orman Bakanlığı	TÜRKPATENT	2025-2028	Coğrafi işaret tescilli ürünlerde işleme, paketleme ve kurutmaya yönelik makine ekipman destekleri verilecektir.
A.Ö3.2	GAP Entegre Kırsal Kalkınma Programı	GAP İlleri	GAP BKİ	Tarım ve Orman Bakanlığı, Valilikler, Kaymakamlıklar, Belediyeler, Yerel Paydaşlar	2024-2028	Bu program ile GAP illerinde mekânsal planlar yapılarak her ilde belirlenen ilçelerde ilçe temelli kalkınmayı ve kır-kent entegrasyonunu güçlendiren, kırsal refahı artıran, kırsal niteliği baskın ilçe merkezlerinde sosyal ve ekonomik hayatı canlandırmayı hedefleyen entegre dönüşümler gerçekleştirilecektir.

Eylem No	Proje Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
A.Ö3.3	Anadoludakiler - GAP Bedesten Programı	GAP İlleri	GAP BKİ	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Valilikler, Kaymakamlıklar, Belediyeler, Meslek Odaları ve STK'lar, Özel Sektör, Yerel Paydaşlar	2024-2028	Ulusal, bölgesel ve yerel bazda paydaş haritalama çalışmaları yapılacak, teknik ve mali destek programları uygulanacak, E-ticaret platformlarıyla yapılacak işbirlikleri kapsamında "Üretici Dostu E-ticaret Modeli" geliştirilecek, 50 üretici örgütünün gerek altyapı gerekse kurumsallaşma boyutunda desteklenmesi ile e-ticaret ağlarına entegrasyonları sağlanacaktır.
A.Ö3.4	GAP Sosyal Invest Programı	GAP İlleri	GAP BKİ	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Valilikler, Kaymakamlıklar, Belediyeler, STK'lar, Özel Sektör Kuruluşları	2024-2028	Üç tematik alanda sosyal etkili tahvili çalışılacak ve "GAP Sosyal Etkili Tahvil Modeli" geliştirilecektir. Kamu, sivil toplum ve özel sektör kuruluşları iş birliğiyle "Hibrit Değer Zincirleri" (Çok ortaklı yapılar) oluşturularak, üç tematik alanda ölçeklendirilebilir ve tekrarlanabilir dokuz adet alt proje geliştirilecektir.
A.Ö3.5	Yerel Dokumaların Ekonomik Değere Dönüştürülmesi	GAP İlleri	GAP BKİ	Valilikler, Kaymakamlıklar, Belediyeler, STK'lar, Özel Sektör Kuruluşları	2023-2028	Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne özgü dokumaların özüne uygun modern tasarımlar yoluyla değerlendirilmesi ve ekonomik değere dönüştürülmesi için çalışmalar yapılacaktır.
Ö4	**Turizm Odaklı Ekonomik Büyüme Programı**					
A.Ö4.1	Karahantepe Ören Yeri Çevre Düzenlemesi ve Üst Örtü Yapımı	Şanlıurfa	Kültür ve Turizm Bakanlığı		2021-2026	Karahantepe'de çevre düzenlemesi çalışmaları yapılacak ve arkeolojik alanın üst örtü yapımı tamamlanacaktır.
A.Ö4.2	Göbeklitepe Ziyaretçi Karşılama Merkezi ve Otopark Yapımı	Şanlıurfa	Kültür ve Turizm Bakanlığı		2023-2025	Göbeklitepe'de ziyaretçi karşılama merkezi ve otopark yapım işi tamamlanacaktır.
A.Ö4.3	Siirt Müzesi Bakım Onarımı	Siirt	Kültür ve Turizm Bakanlığı		2023-2025	Siirt Müzesi'nde restorasyon çalışmaları tamamlanacaktır.

Eylem No	Proje Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
A.Ö4.4	Mor Kuryakos Manastırı Restorasyonu (3.Etap)	Batman	Kültür ve Turizm Bakanlığı		2022-2025	Mor Kuryakos Manastırı'nda çalışmaları devam eden restorasyon tamamlanacaktır.
A.Ö4.5	Aziz Sancar Kültür Evi Restorasyon Çalışmaları	Mardin	Kültür ve Turizm Bakanlığı		2022-2026	Aziz Sancar Kültür Evi'nin restorasyon ve teşhir-tanzim çalışmaları tamamlanacaktır.
A.Ö4.6	Dargeçit Sokak Sağlıklaştırma Uygulamaları	Mardin	Kültür ve Turizm Bakanlığı		2022-2025	Dargeçit'te sokak sağlıklaştırma ve restorasyon çalışmaları tamamlanacaktır.
A.Ö4.7	Midyat Sokak Sağlıklaştırma Uygulamaları	Mardin	Kültür ve Turizm Bakanlığı		2022-2025	Midyat'ta turizm altyapısının iyileştirilmesi amacıyla çalışmaları devam eden sokak sağlıklaştırma işleri ile restorasyon çalışmaları tamamlanacaktır.
A.Ö4.8	Şırnak Cizre İçkale Yapıları Teşhir Tanzimi ve Çevre Düzenlemesi	Şırnak	Kültür ve Turizm Bakanlığı		2023-2026	Şırnak'ın Cizre ilçesinde İçkale Yapıları teşhir tanzimi işleri tamamlanacak; çevre düzenlemesi bitirilecektir.
A.Ö4.9	Diyarbakır Surları Restorasyonu	Diyarbakır	Kültür ve Turizm Bakanlığı		2018-2026	Tarihi Diyarbakır Surlarının belirli bölümlerinde devam eden restorasyon, bakım ve onarım çalışmaları tamamlanacaktır.
A.Ö4.10	Diyarbakır Cezaevinin Müzeye Dönüştürülmesi	Diyarbakır	Kültür ve Turizm Bakanlığı		2023-2026	Diyarbakır Cezaevi'nin müzeye dönüştürülmesi projesi kapsamında restorasyon ve teşhir-tanzim çalışmaları tamamlanacaktır.
A.Ö4.11	Adıyaman Müzesi Deprem Sonrası Oluşan Hasarın Giderilmesine Yönelik Restorasyon Çalışmaları	Adıyaman	Kültür ve Turizm Bakanlığı		2023-2025	Adıyaman Müzesi'nde 6 Şubat depremleri sebebiyle oluşan hasarın giderilmesine yönelik restorasyon ve teşhir-tanzim çalışmaları tamamlanacaktır.
A.Ö4.12	Gaziantep Kalesi Restorasyon Çalışmaları	Gaziantep	Kültür ve Turizm Bakanlığı			Gaziantep Kalesi etrafında süren çevre düzenlemesi ve restorasyon çalışmaları tamamlanacaktır.
A.Ö4.13	Arkeoloji Müzesi Deprem Sonrası Oluşan Hasarın Giderilmesine Yönelik Restorasyon Çalışmaları	Gaziantep	Kültür ve Turizm Bakanlığı			Gaziantep Arkeoloji Müzesi'nde deprem sonrası oluşan hasarın giderilmesi amacıyla yürütülen restorasyon ve teşhir-tanzim çalışmaları tamamlanacaktır.

Eylem No	Proje Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
A.Ö4.14	Şanlıurfa Kalesi Deprem Sonrası Oluşan Hasarın Giderilmesine Yönelik Restorasyon Çalışmaları	Şanlıurfa	Kültür ve Turizm Bakanlığı		2023-2025	Şanlıurfa Kalesi'nde deprem sonrası oluşan hasarın giderilmesi amacıyla yürütülen restorasyon ve teşhir-tanzim çalışmaları tamamlanacaktır.
A.Ö4.15	Siverek Kalesi Deprem Sonrası Acil Müdahale Uygulamaları	Şanlıurfa	Kültür ve Turizm Bakanlığı		2024-2025	Siverek Kalesi'nde çevre düzenlemesi ve restorasyon çalışmaları tamamlanacaktır.
A.Ö4.16	Arkeopark	Batman	DSİ Genel Müdürlüğü		2022-2028	Batman'ın tarihi ilçesi Hasankeyf'te bulunan Arkeopark'ta çevre düzenlemesi ve taraça yapımı çalışmaları tamamlanacaktır.
A.Ö4.17	Turizm Çeşitliliğinin Artırılması	GAP İlleri	GAP BKİ	Valilikler, Kalkınma Ajansları, Belediyeler, Üniversiteler, İlgili İl Müdürlükleri, İlgili STK'lar, Özel Sektör Kuruluşları	2024-2028	Destinasyon yönetimi temelinde potansiyel arz eden doğa, kültür, spor, gastronomi, sağlık turizmi, eko-turizm, kırsal turizm ve agro turizm vb. alternatif turizm çeşitlerinin geliştirilmesine yönelik projeler uygulanacaktır.
A.Ö4.18	Turizm Fiziki Altyapısının Güçlendirilmesi	GAP İlleri	GAP BKİ	Valilikler, Kalkınma Ajansları, Belediyeler, Üniversiteler, İlgili İl Müdürlükleri, İlgili STK'lar, Özel Sektör Kuruluşları	2024-2028	Çevre düzenleme projeleri, sokak sağlıklaştırma projeleri, karşılama merkezi ve kazı evi iyileştirme projeleri, tarihi kültürel alanlarda uygulanacaktır. Bölgede sürdürülen kazı çalışmaları desteklenecektir. Ulaşım ve erişilebilirlik iyileştirmeleri yapılacaktır. Turizm değerlerine ulaşımı ve erişilebilirliği kolaylaştıran altyapı yatırımlarının yapılmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilecektir
A.Ö4.19	Destinasyonlarda Yeşil Dönüşüm	GAP İlleri	GAP BKİ	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Valilikler, Kalkınma Ajansları, Belediyeler, Üniversiteler, İlgili STK'lar, İlgili İl Müdürlükleri, Özel Sektör Kuruluşları	2024-2028	Ziyaretçi karşılama merkezlerinde, tarihi ören yerlerinde yeşil dönümü destekleyecek projeler yapılacaktır. Sürdürülebilir, doğal kaynaklarını koruyan ve düşük karbonlu üretimin uygulanacağı eko turizm köy projeleri uygulanacaktır.

Eylem No	Proje Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
A.Ö4.20	Kültürel Mirasın Korunması ve Yaşatılması	GAP İlleri	GAP BKİ	Valilikler, Kalkınma Ajansları, Belediyeler, Üniversiteler, İlgili İl Müdürlükleri, İlgili STK'lar, Özel Sektör Kuruluşları	2024-2028	Kültürel mirası korumaya ve yaşatmaya yönelik dijital turizm uygulamaları içeren (yapay zekâ, nesnelerin interneti, sanal gerçeklik vb.) projeler yapılacaktır. GAP illeri dijital kültür envanterlerinin oluşturulması projeleri, kültürel hafızayı güçlendirecek projeler ve etkinlikler, kültür yolları oluşturma projeleri uygulanacaktır.
A.Ö4.21	İnsan Kaynağının Geliştirilmesi ve Hizmet Kalitesinin Artırılması Programı	GAP İlleri	GAP BKİ	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Valilikler, Kalkınma Ajansları, Belediyeler, Üniversiteler, İlgili İl Müdürlükleri, İlgili STK'lar, Özel Sektör Kuruluşları	2024-2028	Küresel turizm sektöründe hedeflenen dijitalleşme ve yeşil turizm ekonomisine geçiş sürecinin ülkemiz ve bölgemiz turizm sektörüne bir yansıması olarak sektörün yenilikçilik ve yeniden yapılanma ile gelişen eğilimleri yakalamasına katkı sunulması sağlanacaktır. Ayrıca turizm sektöründe yenilikçi, tekrarlanabilir ve çoğaltılabilir eğitim modellerinin geliştirilmesi sağlanacaktır.
A.Ö4.22	Tanıtım ve Markalaşma Projesi	GAP İlleri	GAP BKİ	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Valilikler, Kalkınma Ajansları, Belediyeler, Üniversiteler, İlgili İl Müdürlükleri, İlgili STK'lar, Özel Sektör Kuruluşları	2024-2028	GAP Bölgesi Tanıtım ve Markalaşma Stratejik İletişim Planı kararları hayata geçirilecektir. Bölgenin tanıtımın yapılması için ulusal-uluslararası çeşitli etkinlikler düzenlenecektir. Özel sektör iş birliği ile bölgenin dijital haritalar sokak görünümü yol ve nokta çekimleri tamamlanacaktır. Mevcut rotaların işlevlendirilmesi ve yeni rotaların oluşturulması sağlanacaktır.
A.Ö4.23	Tarihi Köprülerin Onarımı	Adıyaman, Diyarbakır, Mardin	Karayolları Genel Müdürlüğü		2017-2027	Adıyaman'da 4, Diyarbakır'da 5 ve Mardin'de 2 olmak üzere toplam 11 tarihi köprünün onarımı tamamlanacaktır.
A.Ö4.24	Nemrut Dağı Turistik Yolları Yapımı	Adıyaman	Karayolları Genel Müdürlüğü		2005-2025	Bir çekim merkezi olan Nemrut Dağı'nda turizm güzergâhı üzerindeki 94 km'lik yolun tamamı sathi kaplama olarak bitirilecektir.

Eylem No	Proje Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
Ö5	**Emek Yoğun Sanayi Sektörlerinde Dönüşüm Programı**					
A.Ö5.1	Yerel Kalkınma Hamlesi Teşvik Programı	GAP İlleri	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı		2024-2028	Yerel Kalkınma Hamlesi Teşvik Programı kapsamında bölgeye 36 adet yeni yatırım yapılması öngörülmektedir. Yedi başat tarım ürününün tarıma dayalı sanayide kullanım olanaklarına dair analizler yapılması planlanmaktadır. Bunun sonucunda en az 70 yeni ürünün tespiti öngörülmektedir. Bu 70 üründen en az 5 tanesi yatırıma dönüştürülecektir.
A.Ö5.2	Büyük Ölçekli Yatırım Fizibiliteleri	GAP İlleri	GAP BKİ	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	2024-2028	Bölge ekonomisini harekete geçirecek ve yan sektörleri tetikleyecek iki büyük ölçekli özel sektör yatırımının bölgeye çekilmesi hedeflenmektedir.
B	**Bölgede Takibi Önemli Görülen Büyük Ölçekli Altyapı Yatırımları**					
B.1	Şırnak-Cizre Stadyumu Yapımı	Şırnak	Gençlik ve Spor Bakanlığı		2017-2027	8.000 seyirci kapasiteli Cizre Stadyumu yapım işi tamamlanacaktır.
B.2	Gaziantep 25 Aralık Devlet Hastanesi Ek Bina Yapım İşi	Gaziantep	Sağlık Bakanlığı		2015-2025	Gaziantep 25 Aralık Devlet Hastanesi'ne 300 yatak kapasiteli ek hastane binası yapım işi tamamlanacaktır.
B.3	Batman Devlet Hastanesi Yapım İşi	Batman	Sağlık Bakanlığı		2015-2025	Batman'da 500 yatak kapasiteli devlet hastanesi yapımı tamamlanacaktır.
B.4	Adıyaman Altınşehir Devlet Hastanesi Yapım İşi	Adıyaman	Sağlık Bakanlığı		2025-2028	Adıyaman'da Altınşehir Devlet Hastanesi inşa edilecektir.
B.5	Adıyaman Kâhta Devlet Hastanesi Ek Bina Yapım İşi	Adıyaman	Sağlık Bakanlığı		2025-2028	Kâhta Devlet Hastanesi'ne ek bina yapılacaktır.
B.6	Batman İluh Devlet Hastanesi Yapım İşi	Batman	Sağlık Bakanlığı		2025-2028	Batman İluh Devlet Hastanesi inşaatı tamamlanacaktır.
B.7	Diyarbakır Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesi Yapım İşi	Diyarbakır	Sağlık Bakanlığı		2025-2028	Diyarbakır'da Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesi yapılacaktır.
B.8	Gaziantep Dr. Ersin Arslan Devlet Hastanesi Yapım İşi	Gaziantep	Sağlık Bakanlığı		2025-2028	Gaziantep'te Dr. Ersin Arslan Devlet Hastanesi yapılacaktır.

Eylem No	Proje Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
B.9	Gaziantep OSB Travmatoloji ve Acil Durum Hastanesi Yapım İşi	Gaziantep	Sağlık Bakanlığı		2025-2028	Gaziantep OSB Travmatoloji ve Acil Durum Hastanesi yapılacaktır.
B.10	Mardin Kızıltepe Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesi Yapım İşi	Mardin	Sağlık Bakanlığı		2025-2028	Kızıltepe'de Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesi yapılacaktır.
B.11	Şırnak Devlet Hastanesi Yapım İşi	Şırnak	Sağlık Bakanlığı		2018-2027	Yapımı devam eden 500 yatak kapasiteli Şırnak Devlet Hastanesi tamamlanacaktır.
B.12	Siirt Devlet Hastanesi Yapım İşi	Siirt	Sağlık Bakanlığı		2019-2028	400 yatak kapasiteli Siirt Devlet Hastanesi yapımı tamamlanacaktır.
B.13	Şanlıurfa Viranşehir Hastane Ek Bina Yapım İşi	Şanlıurfa	Sağlık Bakanlığı		2019-2027	Viranşehir Devlet Hastanesi için yapımı devam eden 200 yatak kapasiteli ek bina tamamlanacaktır.
B.14	Diyarbakır Kayapınar Şehir Hastanesi Yapım İşi	Diyarbakır	Sağlık Bakanlığı		2020-2027	Kayapınar'da yapımı devam eden 1.000 yatak kapasiteli şehir hastanesi tamamlanacaktır.
B.15	Şanlıurfa Şehir Hastanesi Yapım İşi	Şanlıurfa	Sağlık Bakanlığı		2020-2025	Şanlıurfa'da yapımı devam eden 1.700 yatak kapasiteli şehir hastanesi tamamlanacaktır.
B.16	Mardin Şehir Hastanesi ile Kızıltepe Ek Binası Yapımı İşi	Mardin	Sağlık Bakanlığı		2022-2027	750 yatak kapasiteli Mardin Şehir Hastanesi ve Kızıltepe Ek Binası yapım işi tamamlanacaktır.
B.17	Adıyaman Merkez Devlet Hastanesi Yapım İşi	Adıyaman	Sağlık Bakanlığı		2022-2025	Adıyaman Merkez'de 150 yatak kapasiteli hastane inşaatı tamamlanacaktır.
B.18	Dağkapı-Hastane Raylı Sistem Hattı Yapım İşi	Diyarbakır	Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi		2016-2025	Diyarbakır kent merkezinde Dağkapı ile Hastane arasında 13,5 km'lik raylı sistem inşaatı ile elektromekanik işi tamamlanacak ve 33 adet tramvay aracı alımı gerçekleştirilecektir.
B.19	Gölet Yapım İşleri	Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Siirt, Şanlıurfa	DSİ Genel Müdürlüğü		2010-2027	DSİ tarafından bölgede muhtelif il ve ilçelerde yapımı sürdürülen 28 adet sulama amaçlı gölet tamamlanacaktır.
B.20	Taşkın Koruma	GAP İlleri	DSİ Genel Müdürlüğü		2010-2027	Bölge genelinde 93 adet taşkın koruma işi yapılacaktır.

Eylem No	Proje Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
B.21	Gömükan Barajı Yeniden Yerleşim İşleri	Adıyaman	DSİ Genel Müdürlüğü		2019-2027	Gömükan Barajı su havzası içinde kalan yerleşimlerin yeniden iskânı kapsamında 56 hanenin fiziksel iskânı, 5 hanenin şehir iskânı ve 7 haneni tarımsal iskânı sağlanacaktır.
B.22	Diyarbakır 2. Merhale İçme Suyu	Diyarbakır	DSİ Genel Müdürlüğü	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Yerel Yönetimler	2020-2027	Diyarbakır'da 31,6 km'lik isale hattı tamamlanacaktır.
B.23	Mardin İli 2. Kademe İçme Suyu Tesisleri	Mardin	DSİ Genel Müdürlüğü	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Yerel Yönetimler	2022-2028	Mardin'de 80 km'lik isale hattı tamamlanacaktır.
B.24	Gaziantep Gar-Düztepe Raylı Sistem Hattı	Gaziantep	Gaziantep Büyükşehir Belediyesi		2024-2028	Gaziantep şehir merkezinde Gar ile Düztepe arasında 10,2 km'lik hafif raylı sistem hattı inşa edilecek, elektromekanik işleri tamamlanacak ve 44 adet hafif raylı sistem aracı alımı gerçekleştirilecektir.
B.25	Gaziantep Gaziray Banliyö Hattı	Gaziantep	İller Bankası Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü		2018-2025	8 adet elektrikli tren seti alımı yapılacaktır.
B.26	Gaziantep İli Deprem Sonrası İyileşme ve Yeniden İmar İşleri	Gaziantep	İller Bankası Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Yerel Yönetimler	2024-2028	İslahiye ve Nurdağı ilçelerinde içme suyu, Yamaçtepe ve Güneyşehir ilçelerinde içme suyu ve isale hattı yapılacaktır.
B.27	Siirt-Eruh Bölünmüş Yolu	Siirt	Karayolları Genel Müdürlüğü		1998-2027	Eruh ilçesinde bölünmüş yol ve tek yol bitümlü sathi kaplama çalışmaları tamamlanacaktır.
B.28	Batman-Hasankeyf-Gercüş-Midyat Bölünmüş Yolu	Batman, Mardin	Karayolları Genel Müdürlüğü		2011-2027	Batman ve Mardin'de Hasankeyf, Gercüş ve Midyat arasındaki 77 km'lik güzergâhın tamamı bölünmüş yol olarak bitirilecektir.
B.29	Gaziantep-Yavuzeli-Araban-Besni-(Adıyaman-Gölbaşı) Ayrımı	Adıyaman, Gaziantep	Karayolları Genel Müdürlüğü		2011-2027	Yavuzeli, Araban, Besni ve Gölbaşı ilçeleri arasında 113 km'lik güzergâhın tamamı bölünmüş yol olarak bitirilecektir.
B.30	Kâhta-Narince-Siverek Bölünmüş Yolu	Adıyaman, Şanlıurfa	Karayolları Genel Müdürlüğü		2016-2027	Kâhta, Narince ve Siverek arasındaki 73,5 km'lik güzergâhın tamamı bölünmüş yol bitümlü sathi kaplama olarak bitirilecektir.

Eylem No	Proje Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
B.31	Kızıltepe Çevre Yolu (Kuzey)	Mardin	Karayolları Genel Müdürlüğü		2020-2027	Kızıltepe'de 22 km'lik çevre yolu yapım işi bölünmüş yol bitümlü sathi kaplama olarak yapılacaktır.
B.32	Gaziantep-Nurdağı Bölünmüş Yolu	Gaziantep	Karayolları Genel Müdürlüğü		2021-2027	Gaziantep ve Nurdağı arasında 53,7 km'lik güzergâhın tamamı bölünmüş yol bitümlü sathi kaplama olarak bitirilecektir.
B.33	Kulp-Muş İl Yolu	Diyarbakır	Karayolları Genel Müdürlüğü		2022-2027	Kulp ile Muş arasındaki güzergâhta 250 metre köprü, 740 metre tek tüp karayolu tüneli ve 12,5 km tek yol bitümlü sathi kaplama işi tamamlanacaktır.
B.34	Siirt-Pervari Yolu	Siirt	Karayolları Genel Müdürlüğü		2022-2027	Siirt Pervari arasındaki güzergâhın 85,8 km'lik kısmı sathi kaplamalı tek yol olarak 5,4 km'si ise tek yol bitümlü sathi kaplama olarak tamamlanacaktır.
B.35	İslahiye-Hassa-Kırıkhan Bölünmüş Yolu	Gaziantep	Karayolları Genel Müdürlüğü		2024-2027	60 km'lik güzergâhın tamamı bölünmüş yol bitümlü sathi kaplama olarak bitirilecektir.
B.36	Mardin-Nusaybin-Cizre-Ovaköy (Hudut) Demiryolu	Mardin, Şırnak	TCDD Genel Müdürlüğü	Valilikler, Yerel Yönetimler, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı	2011-2030	58 km Mardin-Nusaybin arasındaki demiryolu hattı ile 127 km uzunluğundaki Nusaybin-Cizre-Ovaköy demiryolu hatlarının yapımı tamamlanacaktır.
B.37	Yolçatı - Diyarbakır-Kurtalan, Diyarbakır -Mazıdağı	Batman, Diyarbakır, Siirt	TCDD Genel Müdürlüğü	Valilikler, Yerel Yönetimler, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı	2022-2028	Ergani-Leylek-Diyarbakır-Bozdemir kesimindeki altyapı ve hat çiftleme çalışmalarına müteakip elektrifikasyon ve sinyalizasyon çalışmaları tamamlanacaktır.
B.38	Gaziantep-Şanlıurfa Hızlı Tren	Gaziantep, Şanlıurfa	TCDD Genel Müdürlüğü	Valilikler, Yerel Yönetimler, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı	2025-2030	Gaziantep ve Şanlıurfa arasında hızlı tren hattı inşa edilecektir.
B.39	Şanlıurfa-Mardin Hızlı Tren	Mardin, Şanlıurfa	TCDD Genel Müdürlüğü	Valilikler, Yerel Yönetimler, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı	2025-2030	Mardin ve Şanlıurfa arasında hızlı tren hattı inşa edilecektir.

Eylem No	Proje Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
B.40	Nurdağı-Kahramanmaraş Hızlı Tren	Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin	TCDD Genel Müdürlüğü	Valilikler, Yerel Yönetimler, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı	2026-2030	Gaziantep Nurdağı ilçesi ile Gaziantep arasında hızlı tren hattı yapılacaktır.
B.41	Diyarbakır-Mardin Demiryolu	Diyarbakır, Mardin	TCDD Genel Müdürlüğü	Valilikler, Yerel Yönetimler, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı	2026-2030	Diyarbakır Mardin arası demiryolu yapılacaktır.
B.42	Siirt-Kurtalan Demiryolu	Siirt	TCDD Genel Müdürlüğü	Valilikler, Yerel Yönetimler, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı	2025-2028	Siirt Kurtalan arası demiryolu yapılacaktır.
B.43	Karkamış-Nusaybin Demiryolu Hattı Rehabilitasyonu	Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin	TCDD Genel Müdürlüğü	Valilikler, Yerel Yönetimler, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı	2025-2027	Karkamış-Nusaybin Demiryolu hattında rehabilitasyon çalışmaları yapılacaktır.
B.44	Habur Lojistik Merkezi Yapımı	Şırnak	TCDD Genel Müdürlüğü	Valilikler, Yerel Yönetimler, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı	2011-2030	Habur Lojistik Merkezi tamamlanacaktır.
B.45	Mardin Lojistik Merkezi	Mardin	TCDD Genel Müdürlüğü	Valilikler, Yerel Yönetimler, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı	2019-2028	Mardin Lojistik Merkezi tamamlanacaktır.
B.46	Mustafayavuz - Çobanbey Varyantı (Gaziantep-Halep)	Gaziantep, Kilis	TCDD Genel Müdürlüğü	Valilikler, Yerel Yönetimler, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı	2011-2030	56 km çift hat demiryolu yapımı tamamlanacaktır.
B.47	Mürşitpınar - Şanlıurfa Kuzey Demiryolu	Şanlıurfa	TCDD Genel Müdürlüğü	Valilikler, Yerel Yönetimler, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı	2011-2030	63 km çift hat demiryolu yapımı tamamlanacaktır.

Eylem No	Proje Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
C	**Bölgede Kalkınmayı Tamamlayıcı Diğer Yatırımlar**					
C.1	Adıyaman Gölbaşı Sosyal Hizmet Merkezi	Adıyaman	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı		2024-2026	Sosyal hizmet merkezi yapılacaktır.
C.2	Çocuk Evleri Sitesi ve Çocuk Destek Merkezi	Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı		2012-2025	Diyarbakır ve Gaziantep'te çocuk evleri sitesi, Şanlıurfa ve Gaziantep'te çocuk destek merkezleri yapılacaktır.
C.3	Engelsiz Yaşam Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri	Diyarbakır, Adıyaman	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı		2014-2026	Adıyaman ve Diyarbakır illerinde engelsiz yaşam bakım ve rehabilitasyon merkezleri yapımı tamamlanacaktır.
C.4	İl ve İlçe Halk Kütüphaneleri Yapım İşi	Adıyaman, Mardin, Gaziantep, Şanlıurfa	Kültür ve Turizm Bakanlığı		2016-2027	Adıyaman ilinde 3 adet, Gaziantep ilinde 4 adet, Mardin ilinde 1 adet, Şanlıurfa ilinde 1 adet olmak üzere toplam 9 adet kütüphane yapılacaktır.
C.5	Adıyaman Kültür Merkezi Yapım İşi	Adıyaman	Kültür ve Turizm Bakanlığı		2024-2027	Adıyaman Merkez'de 10.000 m^2'lik kültür merkezi yapılacaktır.
C.6	Gıda Güvenliği ve Kontrol Sisteminin Güçlendirilmesi	GAP İlleri	Tarım ve Orman Bakanlığı		2024-2028	Gıda kontrol laboratuvarlarının cihaz ve ekipmanlarının yenilenmesi, mevcut cihazların bakımı, analizlerde kullanılan malzemelerin temini ve binaların onarımı gibi faaliyetlerle laboratuvarların altyapısı güçlendirilecektir.
C.7	Deprem Bölgesi Su Kaynaklarının Balıklandırılması	Şanlıurfa	Tarım ve Orman Bakanlığı		2024-2028	Su ürünleri üretim ve balıklandırma çalışmaları yapılacaktır.
C.8	Şırnak Afet Konutları	Şırnak	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı		2025-2027	Şırnak ilinde afet konutları yapılacaktır.

Eylem No	Proje Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
C.9	Dargeçit Doğal Gaz Boru Hattı Yapım İşi	Mardin	BOTAŞ Genel Müdürlüğü		2025-2026	Dargeçit ilçesine doğal gazın ulaştırılması sağlanacaktır.
C.10	Derik ve Nusaybin Doğal Gaz Boru Hattı Yapım İşi	Mardin	BOTAŞ Genel Müdürlüğü		2019-2026	Derik ve Nusaybin ilçelerine doğal gazın ulaştırılması sağlanacaktır.
C.11	Yukarı Afrin (Kilis) İçme Suyu	Kilis	DSİ Genel Müdürlüğü	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Yerel Yönetimler	2013-2028	40 km isale hattı ve depolama yapılacaktır.
C.12	Şanlıurfa Suruç İçme Suyu	Şanlıurfa	DSİ Genel Müdürlüğü	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Yerel Yönetimler	2016-2028	18 km isale hattı ve içme suyu arıtma tesisi tamamlanacaktır.
C.13	Şanlıurfa Birecik-Halfeti İlçeleri ve Civarı Yerleşimler İçme Suyu	Şanlıurfa	DSİ Genel Müdürlüğü	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Yerel Yönetimler	2016-2028	Birecik ve Halfeti ilçe merkezleri ile civarı yerleşimler için 27,5 km isale hattı ve içme suyu arıtma tesisi tamamlanacaktır.
C.14	Şanlıurfa-Viranşehir İçme Suyu	Şanlıurfa	DSİ Genel Müdürlüğü	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Yerel Yönetimler	2017-2028	24 km isale hattı yapımı tamamlanacaktır.
C.15	Okuma Kültürünün Geliştirilmesi	GAP İlleri	GAP BKİ		2024-2028	Bölgede bulunan kütüphanelerin yenilenmesi ve kütüphanelerde dijitalleşmeye yönelik çalışmalar yapılacaktır. Bu kapsamda özellikle işlevi olmayan kamu binalarının değerlendirilmesi ve küçük ölçekli ve çeperlerde hizmet verecek alanların değerlendirilerek sosyal fayda artırılacaktır.
C.16	Şanlıurfa İçme Suyu Projesi	Şanlıurfa	İller Bankası Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Yerel Yönetimler	2017-2025	407 km isale hattı tamamlanacaktır.
C.17	Nizip Katı Atık Tesisi	Gaziantep	İller Bankası Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü		2020-2025	50.000 m^{2}'lik katı atık yönetimi tesisi tamamlanacaktır.

Eylem No	Proje Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
C.18	Viranşehir-Ceylanpınar Entegre Katı Atık Yönetimi Tesisi	Şanlıurfa	İller Bankası Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü		2020-2025	32,2 ton/saat atık işleme kapasiteli katı atık yönetimi tesisi tamamlanacaktır.
C.19	Adıyaman, Kilis ve Mardin İçme Suyu	Adıyaman, Kilis, Mardin	İller Bankası Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Yerel Yönetimler	2020-2025	Adıyaman, Kilis ve Mardin illerinde içme suyu altyapıları iyileştirilecektir.
C.20	Kilis Katı Atık Tesisi Projesi	Kilis	İller Bankası Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü		2024-2028	Kilis'te katı atık tesisi yapılacaktır.
C.21	Diyarbakır Kuzeydoğu Çevre Yolu	Diyarbakır	Karayolları Genel Müdürlüğü		2025-2028	Diyarbakır'da kuzeydoğu çevre yolu yapılacaktır.
C.22	Şanlıurfa-Akçakale Bölünmüş Yolu	Şanlıurfa	Karayolları Genel Müdürlüğü		1997-2027	Şanlıurfa ile Akçakale arasındaki yolda 56 km'lik bölüm bitümlü sathi kaplama olarak tamamlanacaktır.
C.23	Diyarbakır- Silvan Bölünmüş Yolu	Diyarbakır	Karayolları Genel Müdürlüğü		2006-2027	Diyarbakır ile Silvan arasında yer alan güzergâhta 78 km bölünmüş yolun tamamının bitümlü sathi kaplama olarak bitirilecektir.
C.24	Gaziantep-Nizip-Birecik Bölünmüş Yolu	Gaziantep	Karayolları Genel Müdürlüğü		2016-2027	Güzergâhta yer alan 48 km olan yolun tamamı bölünmüş yol bitümlü sathi kaplama olarak bitirilecektir.
C.25	Cizre-Silopi Bölünmüş Yolu	Şırnak	Karayolları Genel Müdürlüğü		2019-2027	Cizre ile Silopi arasındaki 29 km yolun tamamı bölünmüş ve bitümlü sathi kaplama olarak bitirilecektir.
C.26	Kilis-Musabeyli Bölünmüş Yolu	Kilis	Karayolları Genel Müdürlüğü		2020-2027	Güzergâhta yer alan 17,3 km yol bitümlü sathi kaplama olarak bitirilecektir.
C.27	Gölbaşı-Adıyaman-Kâhta Bölünmüş Yolu	Adıyaman	Karayolları Genel Müdürlüğü		2024-2027	83,5 km olan yolun tamamı bölünmüş yol bitümlü sathi kaplama olarak bitirilecektir.

Eylem No	Proje Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
C.28	Adıyaman Çevre Yolu	Adıyaman	Karayolları Genel Müdürlüğü		2025-2027	Adıyaman çevre yolu yapılacaktır.
C.29	Şanlıurfa-Viranşehir Ayrımı- Göbeklitepe	Şanlıurfa	Karayolları Genel Müdürlüğü		2025-2027	Şanlıurfa-Viranşehir Ayrımı ve Göbeklitepe yolu yenileme ve genişletme çalışmaları yapılacaktır.
C.30	Midyat Çevre Yolu	Mardin	Karayolları Genel Müdürlüğü		2011-2027	26 km Midyat çevre yolu bölünmüş yol olarak tamamlanacaktır.
C.31	Birecik-Şanlıurfa Yolu ve Birecik Çevre Yolu	Şanlıurfa	Karayolları Genel Müdürlüğü		2022-2027	Şanlıurfa ile Birecik arası yol ile Birecik Çevre Yolu güzergâhında 78,4 km olan yolun tamamı bölünmüş yol bitümlü sathi kaplama olarak bitirilecektir.
C.32	Viranşehir Çevre Yolu	Şanlıurfa	Karayolları Genel Müdürlüğü		2022-2027	Viranşehir'de 13,6 km olan yolun tamamı bölünmüş yol bitümlü sathi kaplama olarak bitirilecektir.
C.33	Diyarbakır-Mardin Ayrımı -Mazıdağı-Derik Bölünmüş Yolu (Çevre Yolu Dahil)	Mardin	Karayolları Genel Müdürlüğü		2023-2027	38,7 km olan yolun tamamı bölünmüş yol bitümlü sathi kaplama olarak bitirilecektir.
C.34	Enerji Verimliliği ve Karbon Azaltımı Projeleri	Batman, Siirt, Şırnak	TPAO Genel Müdürlüğü		2025-2027	Enerji verimliliği ve karbon azaltımı için projeler hayata geçirilerek yatırımlar yapılacaktır.
C.35	Vakıf Eserlerinin Onarım ve Restorasyonu	Adıyaman, Diyarbakır, Mardin, Şanlıurfa	Vakıflar Genel Müdürlüğü		2018-2025	Adıyaman'da 1, Diyarbakır'da 3, Mardin'de 2, Şanlıurfa'da 2 adet olmak üzere toplamda 8 adet cami restorasyonu yapılacaktır.
C.36	Afet Bölgesi Vakıf Eserleri Onarım ve Restorasyonu	Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Şanlıurfa	Vakıflar Genel Müdürlüğü		2023-2027	Adıyaman'da 3, Diyarbakır'da 3, Gaziantep'te 21, Kilis'te 10, Şanlıurfa'da 7 adet olmak üzere toplamda 44 adet cami, kilise ve müze restorasyonu yapılacaktır.

Eylem No	Proje Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
C.37	Adıyaman Üniversitesi Tıp Fakültesi Morfoloji Binası Yapım İşi	Adıyaman	Adıyaman Üniversitesi		2021-2027	17.000 m^2 tıp fakültesi morfoloji binası yapımı tamamlanacaktır.
C.38	Adıyaman Üniversitesi Kâhta Tarım Bilimleri ve Teknolojileri Bina Yapım İşi	Adıyaman	Adıyaman Üniversitesi		2022-2027	5.000 m^2'lik eğitim binası yapılacaktır.
C.39	Adıyaman Üniversitesi Diş Hekimliği Uygulama ve Araştırma Hastanesi Yapım İşi	Adıyaman	Adıyaman Üniversitesi		2023-2025	Adıyaman Üniversitesi bünyesinde yapımı devam eden 12.000 m^2'lik hastane inşaatı tamamlanacaktır.
C.40	Adıyaman Üniversitesi Kütüphane Binası Yapım İşi	Adıyaman	Adıyaman Üniversitesi		2025-2027	Adıyaman Üniversitesi'nde 7.000 m^2'lik kütüphane yapılacaktır.
C.41	Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Binası Yapım İşi	Adıyaman	Adıyaman Üniversitesi		2025-2027	10.000 m^2'lik Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu binası yapılacaktır.
C.42	Dicle Üniversitesi Veteriner Fakültesi Hayvan Hastanesi Hizmet Binası Yapım İşi	Diyarbakır	Dicle Üniversitesi		2023-2025	Dicle Üniversitesi bünyesinde 5.000 m^2'lik hayvan hastanesi hizmet binası yapılacaktır.
C.43	Dicle Üniversitesi 600 Yataklı Genel Hastane Yapım İşi	Diyarbakır	Dicle Üniversitesi		2026-2027	600 yatak kapasiteli hastane yapılacaktır.
C.44	Gaziantep Üniversitesi Naci Topçuoğlu Meslek Yüksekokulu Ek Binası Yapım İşi	Gaziantep	Gaziantep Üniversitesi		2026-2028	Gaziantep Üniversitesi'nde 4.300 m2'lik Naci Topçuoğlu Meslek Yüksekokulu Ek Binası yapılacaktır.
C.45	Gaziantep Üniversitesi Kütüphane Binası Yapım İşi	Gaziantep	Gaziantep Üniversitesi		2023-2027	Gaziantep Üniversitesi'nin 18.700 m^2'lik kütüphane inşaatı tamamlanacaktır.

Eylem No	Proje Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
C.46	Gaziantep Üniversitesi Acil Travma ve Yanık Hastanesi Yapım İşi	Gaziantep	Gaziantep Üniversitesi		2022-2025	Gaziantep Üniversitesi bünyesinde 134 yataklı Acil Travma ve Yanık Hastanesi inşaatı tamamlanacaktır.
C.47	Harran Üniversitesi Hastane Ek Bina Yapım İşi	Şanlıurfa	Harran Üniversitesi		2023-2025	Harran Üniversitesi bünyesinde yer alan hastane için yapımı devem eden 900 m^2'lik ek bina tamamlanacaktır.
C.48	Harran Üniversitesi Derslik ve Merkezi Birimler	Şanlıurfa	Harran Üniversitesi		2024-2026	Harran Üniversitesi'nde toplam 12.000 m^2'lik merkezi derslik binası yapılacaktır.
C.49	Mardin Artuklu Üniversitesi Derslik ve Merkezi Birimler Tıp Fakültesi Morfoloji Binası Yapım İşi	Mardin	Mardin Artuklu Üniversitesi		2009-2026	Mardin Artuklu Üniversitesi bünyesinde 12.000 m^2'lik morfoloji binası inşa işleri tamamlanacaktır.
C.50	Siirt Üniversitesi Eruh Meslek Yüksekokulu Bina Yapım İşi	Siirt	Siirt Üniversitesi		2026-2029	Siirt Üniversitesi Eruh Meslek Yüksekokulu binası yapılacaktır.
C.51	Siirt Üniversitesi Gıda İşleme Merkezi (Et Süt İşleme Tesisi)	Siirt	Siirt Üniversitesi		2026-2030	Siirt Üniversitesi Gıda İşleme Merkezi oluşturularak et ve süt işleme tesisi inşa edilecek; makine-teçhizat alımı gerçekleştirilecektir.
C.52	Siirt Üniversitesi Deney Hayvanları Uygulama Merkezi	Siirt	Siirt Üniversitesi		2026-2031	Siirt Üniversitesi'nde Deney Hayvanları Uygulama Merkezi oluşturulacaktır.
C.53	Siirt Üniversitesi Kurtalan Meslek Yüksekokulu Bina Yapım İşi	Siirt	Siirt Üniversitesi		2026-2030	Siirt Üniversitesi Kurtalan Meslek Yüksekokulu binası yapılacaktır.
C.54	Siirt Üniversitesi Yarı Olimpik Yüzme Havuzu İşi	Siirt	Siirt Üniversitesi		2026-2029	Siirt Üniversitesi bünyesinde yarı olimpik yüzme havuzu yapılacaktır.
C.55	Siirt Üniversitesi Öğrenci Yaşam Merkezi	Siirt	Siirt Üniversitesi		2026-2030	Siirt Üniversitesi'nde öğrenci yaşam merkezi inşa edilecektir.

Eylem No	Proje Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
C.56	Siirt Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Binası Yapım İşi	Siirt	Siirt Üniversitesi		2020-2027	Siirt Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu binası tamamlanacaktır.
C.57	Siirt Üniversitesi Teknik Bilimler ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Binası Yapım İşi	Siirt	Siirt Üniversitesi		2020-2028	Yapımı devam eden Siirt Üniversitesi Teknik Bilimler ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu binası tamamlanacaktır.
C.58	Siirt Üniversitesi Tıp Fakültesi	Siirt	Siirt Üniversitesi		2021-2026	Siirt Üniversitesi Tıp Fakültesi Binası tamamlanacaktır.

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
#YEREL
KALKINMA
HAMLESİ

GAP